

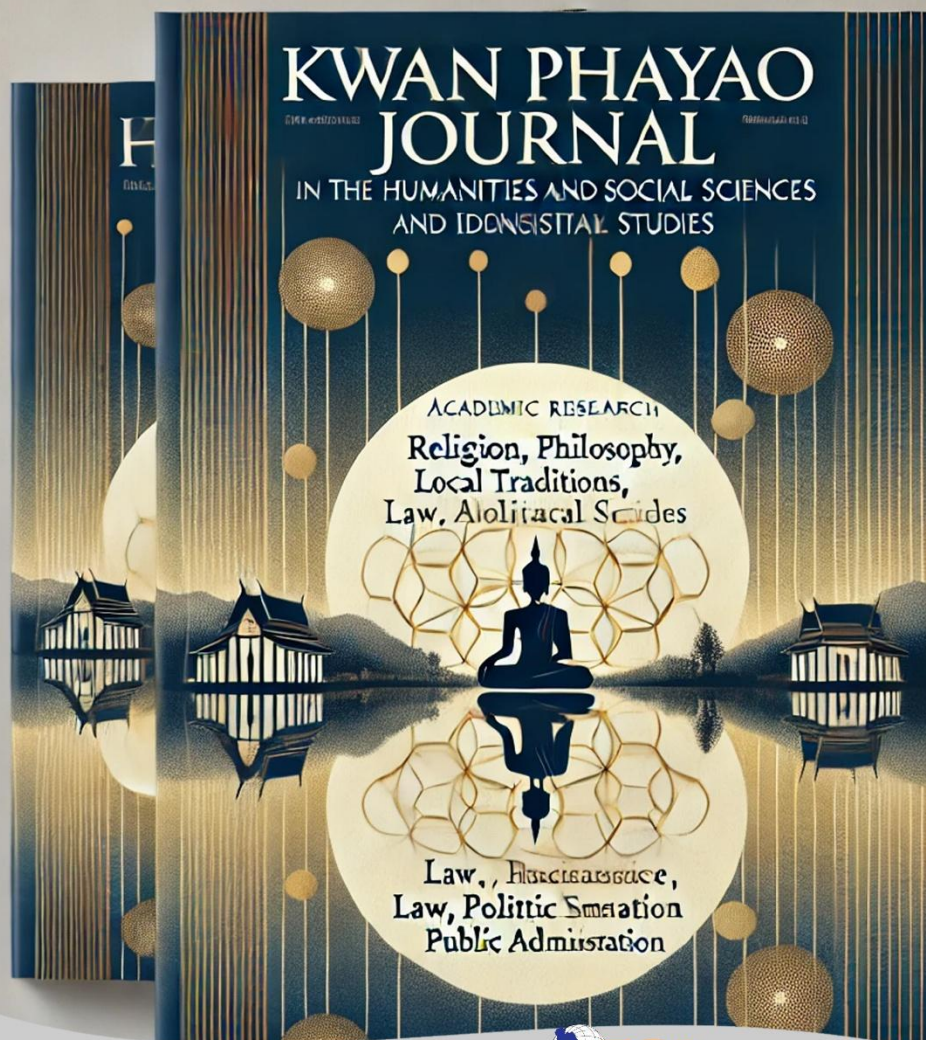
Journal of Kwan Phayao (jkp)

วารสารกวันพะเยา

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 - กรกฎาคม - สิงหาคม 2567

Vol.1 No.4 - July - August 2024

ISSN : 3057-109X (Online)

สถาบันพะเยาวิชาการ เลขที่ 3 ซอย ประชาอุทิศ 59 แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140
Phayao Academic Institute No. 3, Soi Pracha Uthit 59, Bang Mot Subdistrict, Thung Khru District, Bangkok 10140.
Tel. : 09650340403

วารสารกวีานพะเยา

Journal of Kwan Phayao

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2567)

Vol 1 No.4 (July-August 2024)

ISSN : 3057-109X (Online)

_ * ***** _

📖 วัตถุประสงค์

วารสารกวีานพะเยา เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ บทวิจารณ์หนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม – สิงหาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน – ตุลาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เจ้าของ

สถาบันพะเยาวิชาการ เลขที่ 3 ซอย ประชาอุทิศ 59 แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร
10140 ประเทศไทย Tel: +6650340403 Email: journal.kwanphayao@gmail.com

ที่ปรึกษา

ผศ. ดร.สมชาย ดำเนิน

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

E-mail: Somchai.dam@mcu.ac.th

บรรณาธิการ

ผศ. ดร.เกษญา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, ศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ตู้องค์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

รองศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ สุวีรางกูร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต ปุณรัตน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

พระมหาจันทน์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระนัสสนะ ส่างช้าง, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาฐิติวัตร หมั่นกิจ, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระครูสุทธิเมธาวัฒน์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

 ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดวงใจ บุญโยง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

E-mail: duangjai.tak11@gmail.com

โทรศัพท์ : 085-0340403

ณัฐกานต์ บุญยีน

บริษัท อินโนนิตี จำกัด

E-mail: journal.kwanphayao@gmail.com

โทรศัพท์ : 089-6324192

พิชญา ศรีพรรณ

สถาบันพะเยาวิชาการ

E-mail: journal.kwanphayao@gmail.com

โทรศัพท์ : 089-2066062

 ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดวงใจ บุญโยง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

E-mail: duangjai.tak11@gmail.com

โทรศัพท์ : 085-0340403

☞ ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

☞ พิสูจน์อักษร

สมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

☞ ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

☞ จัดรูปเล่ม

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

☞ พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารกวีานพะเยา เป็นฉบับที่ 4 ประจำปีพุทธศักราช 2567 มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 5 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 2 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง วารสารกำลังพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและประเด็นหลักเพื่อเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับทุกระดับ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่ ขอขอบคุณผู้นิพนธ์บทความ ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)
สารบัญ	(ช)
ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในเขต ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย	1-24
A STUDY THE ROLES OF BUDDHIST MONKS IN PROVIDING ETHICAL AND MORAL TRAINING TO PRIMARY STUDENTS IN MUEANG DISTRICT, NONGKHAI PROVINCE <i>พระมหาสุระนิตย์ สุรกุโ (ไชยวงษา)</i>	
บทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการ ในระบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตย ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย	25-42
THE POLITICAL ROLE OF BUDDHIST ECCLESIASTICAL MONKS IN THE GOVERNMENT DEMOCRATIC SYSTEM IN MUANG NONGKHAI DISTRICT NONGKHAI PROVINCE <i>พระนัสชนะ มหามงคโล (ล่างช้าง), พระนิทัศน์ อีร์ปญโญ และ ภาสกร ดอกจันทร์</i>	
การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียน	43-52
EDUCATION MANAGEMENT FOCUSING ON CULTURAL DIVERSITY IN THE SCHOOL COMMUNITY <i>พระครูสุทธิเมธาวัง (สุทธิพนธ์ สุทธิวงษ์)</i>	
การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ: แนวทางและกรอบแนวคิด	53-63
COMPETENCY-BASED LEARNING ASSESSMENT: APPROACHES AND CONCEPTUAL FRAMEWORK <i>ธนุ วงษ์จินดา, สาธิตา ตาลชัย และ สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี</i>	
การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน	64-73
PROMOTING CREATIVITY THROUGH PROJECT-BASED LEARNING ACTIVITIES <i>พระมหาฐิติวิมล ฐิตินพคุณ</i>	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	74-98

ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน
ในเขตตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย*

A STUDY THE ROLES OF BUDDHIST MONKS IN PROVIDING ETHICAL
AND MORAL TRAINING TO PRIMARY STUDENTS IN MUEANG
DISTRICT, NONGKHAI PROVINCE

พระมหาสุระนิตย์ สุรกโข (ไชยวงษา)

Phramaha SuraNit Surakako (Chaiwongsa)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding author E-mail: aurairungruangkit@gmail.com

วันที่รับบทความ : 9 กรกฎาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 8 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 20 สิงหาคม 2567

Received 9 July 2024; Revised 8 August 2024; Accepted 20 August 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทต่อพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 365 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย

Citation:

* พระมหาสุระนิตย์ สุรกโข (ไชยวงษา). (2567). ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในเขตตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. วารสารกวีานพะเยา, 1(4), 1-24.

PraMaha SuraNit surakako (Chaiwongsa). (2024). A Study the Roles of Buddhist Monks in Providing Ethical and Moral Training to Primary Students in Mueang District, Nongkhai Province. Journal of Kwan Phayao, 1(1), 1-24.;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

หาค่าความถี่ และร้อยละ ทดสอบสถิติทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านรูปแบบในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักคุณธรรมจริยธรรม ด้านการนำหลักคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านกระบวนการและวิธีการในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม และด้านหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพมีผลให้ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย ควรจะให้มีการอบรมธรรมะในด้านต่างๆ และแสดงให้เห็นถึงผลดีและผลเสียของการกระทำนั้น และยกตัวอย่างให้นักเรียนได้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง ควรพัฒนาสื่อสำหรับเผยแพร่หรือการอบรม ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น ให้ความสนใจกับสิ่งใหม่ๆ รอบตัวเสมอ

คำสำคัญ: บทบาทของพระสงฆ์, การอบรมคุณธรรมจริยธรรม, นักเรียน

Abstract

This research article aims to 1) studying the roles of Buddhist monks in training ethics and morality to students in the Primary schools; 2) investigating opinions towards the roles of Buddhist monks in training ethics and morality of administrators, teachers, and students in the Primary schools in Mueang District, Nongkhai Province; and 3) studying and comparing opinions of males and female sample groups. The methodology used in this study was qualitative research.

The findings were listed as followeds:

1. The Buddhist monks' roles in providing ethical and moral training the students in the Primary Schools in Mueang District, Nongkhai Province as a whole were in the high Level Considering each aspect, the results were found at high level for the aspects of ethical and moral training patterns, knowledge and comprehension of ethics and morality, implementation of ethical and moral principles in daily life, ethical and moral training processes and methods, and ethical and moral training curriculum.

2. The comparisons of Buddhist monks' the roles in providing ethical and moral training in the Primary students in Mueang District, Nongkhai Province as analiged by variables with perceived by samples with different genders, education, and status revealed no differences which rejected the Established hypothesis.

Keywords: Role of monks, Moral training, Students

บทนำ

ในสมัยพุทธกาล สังคมอินเดียแบ่งเป็น 4 วรณะ พระพุทธองค์ได้ออกเผยแผ่และสอนธรรมแก่ชนทุกชั้นวรรณะ โดยมีบทบาทด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านสงเคราะห์ปวงชนและด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช การที่พระมหากษัตริย์ให้พระสงฆ์ไปประกาศศาสนา หรือสั่งสอนศีลธรรมยังประเทศต่าง ๆ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพระเจ้าอโศกมหาราชต้องการจะขยายนโยบายทางการเมืองของตนไปยังประเทศต่าง ๆ ด้วยบทบาทของพระสงฆ์ในประเทศศรีลังกา จึงต่างไปจากสมัยพุทธกาลและสมัยพระเจ้าอโศกอย่างมาก ที่เห็นได้ชัด

บทบาทพระสงฆ์มีทั้งบทบาทหลักและบทบาทรอง ซึ่งล้วนแต่เป็นกิจที่ไม่อาจเลี่ยงได้ การจะปฏิบัติกิจใด ๆ ก็ตาม ต้องไม่ละเลยการประพฤติในส่วนที่เรียกว่า “พรหมจรรย์” ซึ่งเป็นความประพฤติเพื่อความประเสริฐ เพื่อบรรลุถึงความสิ้นกิเลส โดยประพฤติให้เป็นไปตามพุทธบัญญัติและต้องเอื้อเพื่อ ไม่ละเมิดพุทธอณัตตอันเป็นข้อห้ามมิให้ประพฤติ หรือเรียกว่าประพฤติให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย

แม้แต่พระพุทธเจ้าเองก็ทรงแสดงพุทธพจน์ตรัสสอนพระสงฆ์ให้สำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขของชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่ทวยเทพ และมนุษย์ทั้งหลาย” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ในอดีตประเทศไทยใช้วัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนและการอบรมบ่มเพาะขัดเกลานิสสัยทางด้านจริยธรรม โดยมีพระสงฆ์ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนมีบทบาท มีอำนาจในการอบรมสั่งสอนแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพราะพระสงฆ์ถือเป็นบุคลากรผู้ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของจิตสำนึกทางจริยธรรม เปรียบบุคคลเหมือนบัว 4 เหล่า แต่ในปัจจุบันบทบาทของพระสงฆ์ในการขัดเกลาทักษะทางจริยธรรม ได้ลดน้อยลงไปบ้าง เพราะวัดไม่ได้เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเช่นในอดีตมากเท่าที่ควร ทำให้สัมพันธภาพระหว่างพระสงฆ์และเยาวชนมีน้อย เยาวชนในปัจจุบันจึงมีระดับคุณธรรมจริยธรรมค่อนข้างต่ำ และเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาของสังคมในปัจจุบัน (พระมหากำพล คุณงกโร, 2553 : 2-3)

ปัญหาของเยาวชนในสังคมไทยปัจจุบันถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ เนื่องจากมีปัจจัยเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดปัญหาหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ประการสำคัญ คือ ปัญหาเยาวชนในปัจจุบันมีลักษณะเป็นพลวัต กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมสมัยใหม่อย่างไร้ขีดจำกัด ทั้งนี้อาจเกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นบริบทรอบตัวเด็ก “กระแสวัฒนธรรมดั้งเดิมที่อ่อนแอลง สังคมไทยในปัจจุบันถือได้ว่าผ่านกระบวนการวิวัฒนาการทางสังคมมาแล้ว 3 ยุค คือ สังคมเกษตรกรรม สังคมอุตสาหกรรม และสังคมข้อมูลข่าวสาร” (พระสมชาย ปโยโค (ดำเนิน), 2553 : 20)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคนี้ ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมอย่างมากมาย โดย เฉพาะอย่างยิ่งการรับอิทธิพลที่ไม่พึงประสงค์ของโลกวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้เยาวชนกล้าแสดงออกมากขึ้น หากแสดงออกมาทางที่ดีก็น่ายินดี และสรรเสริญน่าชื่นชมยินดี แต่ส่วนมากมักจะแสดงออกในทางไม่ค่อยเหมาะสม เช่น แสดงความรักในที่สาธารณะ ดื้อรั้นไม่ค่อยเชื่อฟังคำสั่งสอน คำตักเตือนของพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และไม่มีความพร้อมที่จะรับเอาสิ่งที่ดี ไม่สอดคล้องกับค่านิยมทัศนคติของคนไทยที่คนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา เมื่อเยาวชนรับสิ่งที่ผิดต่อค่านิยมทางศีลธรรมอันดีแล้ว ก็ย่อมส่งเสริมให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆ ติดตามมา

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาสังคมและการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า “วิถีชีวิตของคนไทยในอดีต วัดและชุมชนจะมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง โดยวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน เริ่มตั้งแต่การให้การศึกษา เป็นสถานที่พบปะปรึกษาหารือเพื่อจัดกิจกรรมของชุมชน รวมถึงการอบรมบ่มเพาะขัดเกลานิสัยของคนในชุมชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม มีความรักใคร่สามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน โดยมีพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนาในการเผยแผ่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เป็นดังทิศเบื้องบน” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) และเป็นผู้ดำเนินการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนในท้องถิ่น แต่จากการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและสังคมไทยดังที่ได้กล่าวมาแล้วทำให้วิถีชีวิตของคนไทยในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ความสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชนดังเช่นในอดีตก็มีระดับที่มีช่องว่างห่างกัน ทำให้คนส่วนใหญ่ไม่สามารถสืบทอดและ

ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยแต่ดั้งเดิมได้ คนในชุมชนเริ่มละเลยศีลธรรม อยู่ในสภาพที่แล้งน้ำใจ และขนาดความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ต่อกัน มองไม่เห็นความสำคัญของวัดในทางพระพุทธศาสนาทำให้เกิดความขาดแคลนการนับถือทางศาสนา และจริยธรรมและเป็นสาเหตุของปัญหาต่างๆ ในสังคมไทย ดังเช่นที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน (พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตฺโต), 2532 : 26)

สังคมไทยซึ่งถือว่ามีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ แต่เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ที่ปรากฏในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าพระสงฆ์มีบทบาทในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสังคมน้อยลงกว่าเดิมซึ่งอาจจะสืบเนื่องจากสาเหตุนโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุคแต่ละสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อมุ่งสนองตอบต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมองข้ามความสำคัญของการกำหนดวิชา ที่เกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนา เช่น วิชาศีลธรรมจริยธรรม เป็นต้น เมื่อหลักสูตรการเรียนการสอน ที่ใช้ในสถาบันการศึกษาไม่มีวิชาหรือเนื้อหาที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ก็ย่อมเป็นเรื่องยากที่พระสงฆ์เองจะมีบทบาทในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาของสังคมที่อยู่ในปัจจุบัน เพราะการศึกษายุคใหม่เป็นการศึกษาที่มีสื่อและหลักสูตรการเรียนการสอนที่หลากหลายขึ้น ทำให้สังคมให้ความสำคัญกับการอบรมสั่งสอนของพระสงฆ์น้อยลง (ปัญญา สละทองตรง (และคณะ), 2549 : 1)

พระสงฆ์ได้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน โดยการเผยแผ่ด้านศีลธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนแม้ในกิจกรรมการเผยแพร่ต่าง ๆ ก็มุ่งที่จะช่วยอบรมจริยธรรมศีลธรรมแก่นักเรียน นักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งตรงตามหลักธรรมและคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ต่อสมาชิกในสังคมว่า พระสงฆ์ควรมีบทบาทหน้าที่ดังนี้ บทบาทด้านการศึกษา คือ พระสงฆ์ต้องให้การสั่งสอนอบรมแก่ผู้อื่นให้ดำรงชีวิตได้ด้วยดี ซึ่งพระสงฆ์ต้องอาศัยความรู้ทางโลก และทางธรรม ด้านการเผยแผร์คือ การให้การสนับสนุนกิจกรรม การช่วยให้มีการประพฤติธรรมปฏิบัติธรรมอันเป็นประโยชน์แผ่ไปในสังคม และด้านการสงเคราะห์ คือ การที่พระสงฆ์ต้องให้คำแนะนำ นำปรึกษาแก่ผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสงเคราะห์ทางจิต ซึ่งถือเป็นหน้าที่โดยหลักของพระสงฆ์ เมื่อ

พระสงฆ์ได้นำเอาบทบาททั้งสามด้านไปปฏิบัติ ย่อมทำให้พระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตใจที่ดี (ระพีณ ชูชื่น, 2533 : 1) จึงกล่าวได้ว่าพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีความเหมาะสมมากที่สุดที่จะสอนเนื้อหาธรรมะทั้งทางปฏิบัติธรรม เพราะพระสงฆ์เป็นผู้แตกฉานในทางธรรมวินัย มีศีลจารวัตรอันดีงามควรแก่การเลื่อมใส ถ้าหาพระภิกษุสงฆ์เช่นนี้ได้บ่อย ควรจัดให้ครูผู้มีหน้าที่สอนศีลธรรมได้รับความรู้และการปฏิบัติธรรมจากพระภิกษุสงฆ์ให้เป็นที่เข้าใจซาบซึ้ง ให้เกิดมีจิตใจฝักใฝ่ในธรรมด้วยใจจริง จึงจะถ่ายทอดความฝักใฝ่ในธรรมแก่นักเรียนของตนได้ในการส่งเสริมคุณธรรมบทบาทพระสงฆ์ ตำบลกวนวัน อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยมีมุ่งศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา ว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมรวมถึงแนวทางในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ของพระสงฆ์ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เป็นข้อมูลที่สามารถนำไปปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและประยุกต์ใช้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะมีส่วนทำให้การอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนให้เข้าถึงเยาวชนของชาติ ปลุกฝังหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ให้ช่วยจรรโลงจิตใจเยาวชนให้ยึดหลักธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตด้วยความเลื่อมใสศรัทธาอย่างแท้จริง และเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทต่อพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับ ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในเขตตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยแต่ละแนวคิด ทฤษฎี จะเป็นปัจจัยสนับสนุนนำไปสู่การตักเตือนข้อสรุปในการวิจัย โดยแบ่งแนวคิด ทฤษฎี ออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ คำว่า สงฆ์ ตามความเข้าใจทั่วไปคือ พระภิกษุ ในพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ คือ หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และสอนบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามด้วยพระสงฆ์ในความหมายของพระสูตร หมายถึง ท่านผู้มีคุณสมบัติดังกล่าวแม้เพียงรูปเดียวก็ได้ชื่อว่าเป็นพระสงฆ์ แต่ในความหมายทางพระวินัยนั้นท่านหมายถึงเอาภิกษุตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป จึงได้ชื่อว่าพระสงฆ์ (พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ จิตตญาณ) 2528 : 63) พระสงฆ์เป็นสถาบันบุคคลที่เกิดขึ้นตามการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ผ่านวิธีการอุปสมบทตามที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาต ทำหน้าที่ในการรักษาและสืบทอดพระพุทธศาสนาจากรุ่นสู่รุ่นสืบมาจนถึงปัจจุบัน

2. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนวิถีพุทธ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนวิถีพุทธว่า คือโรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิก คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟังเป็น” คือ มีปัญญารู้เข้าใจในทางคุณค่าแท้ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงหาปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิต โดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตรในการพัฒนา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2547 : 82) ในส่วน ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้กล่าวว่า “โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการหล่อหลอมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพ เพื่อออกไปพัฒนาสังคมในอนาคตเด็กจึงเป็นทั้งทรัพยากร และผู้ใช้ทรัพยากรตามแนวคิด 4 ประการ คือ 1) เด็กเป็นเป้าหมายรวมของการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามแนวทางที่ปรารถนา ถ้าปราศจากเด็กแล้วโรงเรียนก็ไม่ต้องมี หรืออยู่ไม่ได้โรงเรียนจะมีแต่ผู้บริหารครูและอาคารสถานที่ได้อย่างไร เด็กจึงเป็นทรัพยากรป้อนกระบวนการของโรงเรียน 2) เด็กเป็นจุดเริ่มต้นของสังคมโรงเรียนต้องจำลอง

เวทีสังคม เพื่อให้เด็กมีโอกาสฝึกฝนลักษณะนิสัยตามแนวทางที่สังคมปรารถนา โรงเรียนที่พัฒนาทรัพยากรคือเด็ก เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุดชุมชน หรือสังคมจะเกิดหรือตายอยู่ที่คุณภาพของเด็ก ที่จะเติบโตเป็นสมาชิกของสังคมในอนาคต 3) เด็กในฐานะทรัพยากรมีลักษณะแตกต่างจากทรัพยากรในรูปแบบอื่น ตรงที่ว่าเด็กจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ผลิต และใช้ทรัพยากรในรูปแบบอื่น โรงเรียนจึงต้องพัฒนาเด็กให้เป็นผู้สามารถใช้ทรัพยากรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) เด็กจะเป็นทรัพยากรที่มีค่าได้ต่อเมื่อเด็กมีคุณภาพโรงเรียน จึงมีหน้าที่พัฒนาเด็กให้มีคุณภาพทั้งความรู้เจตคติและทักษะความชำนาญ” (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2537 : 12)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์และโรงเรียนวิถีพุทธบทบาทของพระสงฆ์ พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาหมายถึงบุคคลหรือกลุ่มที่ดำรงชีวิตตามคำสอนของพระพุทธเจ้าและปฏิบัติเพื่อสืบทอดคำสอนให้ผู้อื่น พระสงฆ์เกิดขึ้นตามวิธีการอุปสมบทที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาต ซึ่งถือเป็นสถาบันบุคคลสำคัญที่รักษาและสืบทอดพระพุทธศาสนาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ของพระวินัย คำว่า “สงฆ์” หมายถึงหมู่ภิกษุที่มีจำนวนตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป แต่ในความหมายของพระสูตร พระสงฆ์อาจหมายถึงบุคคลผู้ปฏิบัติธรรมตามคำสอนเพียงรูปเดียวก็ได้ ดังนั้น พระสงฆ์จึงเป็นเสาหลักที่ช่วยธำรงพระพุทธศาสนา โดยทำหน้าที่ทั้งเป็นผู้ปฏิบัติและผู้สอนธรรมะเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของสังคมโรงเรียนวิถีพุทธคือสถาบันการศึกษาที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นการดำเนินชีวิตที่มีศีล สมาธิ และปัญญาเป็นพื้นฐาน กระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนวิถีพุทธมีเป้าหมายให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ผ่านการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและเข้าใจความเป็นจริง โดยอาศัยวัฒนธรรมแห่งความเมตตาและการแสวงหาปัญญา

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) อธิบายว่า โรงเรียนวิถีพุทธช่วยเสริมสร้าง “การกิน อยู่ ดู ฟังเป็น” ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้พวกเขาเติบโตขึ้นเป็นผู้มีปัญญาและมีคุณธรรม นอกจากนี้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ได้เน้นว่าโรงเรียนคือสถาบันที่สำคัญในการพัฒนาเด็กให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในอนาคต แนวคิดนี้ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ 1) เด็กเป็นทรัพยากรสำคัญที่โรงเรียนต้องพัฒนา 2) โรงเรียนควรจำลองสังคมเพื่อฝึกฝนเด็กให้มีลักษณะนิสัยที่ดี 3) เด็กคือทรัพยากรที่แตกต่างจากทรัพยากรอื่น เพราะสามารถพัฒนาเป็นผู้ผลิตได้ในอนาคต และ 4) เด็กจะมีคุณค่าต่อสังคมก็ต่อเมื่อได้รับการพัฒนาคุณภาพอย่างเหมาะสม

ทั้งสองแนวคิดสะท้อนถึงบทบาทสำคัญของพระสงฆ์และโรงเรียนในการสร้างรากฐานทางศีลธรรม ความรู้ และคุณภาพชีวิตที่ดีแก่สังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ในเขตตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ทั้งสิ้น 7 หมู่บ้าน จำนวน 4,181 คน (ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อหาจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยดำเนินการโดยการสุ่มตัวอย่างจำนวน 365 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

- ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากที่ปรึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปทำการแจกให้กับผู้บริหาร ครู นักเรียน ในเขตเทศบาลตำบลกวนวัน อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคายและรอเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ภายในระยะเวลา 15 วัน
- นำแบบสอบถามที่รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามทุกฉบับเพื่อดูความสมบูรณ์ให้ครบทุกด้าน

2. การนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาลงรหัสในกระดาษบันทึกรหัส (coding sheet)

3. ทำการประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าแจกแจงความถี่ (frequency distribution) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สถิติที่ใช้คือ ค่าแจกแจงความถี่ (frequency distribution) และค่าร้อยละ (percentage) และคำนวณคะแนนรวมของแต่ละปัจจัย พร้อมทั้งแบ่งกลุ่มคะแนนเป็น 3 กลุ่ม

3. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน เขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ศึกษาเปรียบเทียบระดับเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิง วิเคราะห์ข้อมูล โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

1. บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ด้านรูปแบบในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรม

คุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.2 ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักคุณธรรมจริยธรรม บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.3 ด้านการนำหลักคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.4 ด้านกระบวนการและวิธีการในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

1.5 ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทต่อพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทต่อพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ นำไปสู่การ ตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้านพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงยอมรับสมมติฐาน

2.2 ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านรูปแบบในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักคุณธรรมจริยธรรม ด้านกระบวนการและวิธีการในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม และด้านหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านการนำหลักคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่แตกต่างกัน และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ (LSD) ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน รวม 5 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักคุณธรรมจริยธรรม ด้านการนำหลักคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านกระบวนการและวิธีการในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม และด้านหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

2.4 ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย ด้านรูปแบบในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจในหลักคุณธรรม

จริยธรรม ด้านการนำหลักคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านกระบวนการ และวิธีการอบรมคุณธรรมจริยธรรม และด้านหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันและเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ (LSD) พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกัน รวม 5 ด้าน คือ ด้านรูปแบบในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักคุณธรรมจริยธรรม ด้านการนำหลักคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านกระบวนการ และวิธีการในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม และด้านหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย

4. สรุปข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย

จากผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย ดังนี้

ความคิดเห็นในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย คือ ควรมีสื่อเพื่อประกอบการจัดการเรียนให้ชัดเจน และระยะเวลาในการอบรมน้อยเกินไปควรเพิ่มระยะเวลาให้มากกว่านี้

การนำหลักคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย คือ ควรที่จะมีข้อมูลในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้มากและมีความหลากหลายยิ่งขึ้น

ความยากง่ายของการอบรมคุณธรรมจริยธรรม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย คือ ไม่ยากและไม่ง่าย มีทั้งความสนุกสนาน และยังได้ความรู้และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

แนวทางการส่งเสริมให้จัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย คือ โรงเรียนควรจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ภาคการศึกษาละ 2 ครั้ง เพื่อฝึกให้นักเรียนในโรงเรียนมีสมาธิในการเรียน จะทำให้นักเรียนดีขึ้น

แนวทางในการปลูกฝังและอบรมคุณธรรมจริยธรรม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย คือ ควรปลูกฝังเด็กตั้งแต่ยังเล็กเพื่ออบรมคุณธรรมจริยธรรม และสอดคล้องกับชีวิตของคนในปัจจุบันนี้มากขึ้น

วิธีถ่ายทอดความรู้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย คือ พระวิทยากรมีวิธีทำให้นักเรียนเข้าใจและสื่อถึงได้ดีมาก และควรถ่ายทอดความรู้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนเข้าใจง่าย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะพระวิทยากรที่มาอบรม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย คือ วิทยากรที่มาอบรมมีความพร้อมเพียงกัน และวิทยากรต้องแม่นยำในเนื้อหาสาระ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยนี้ กล่าวถึงการศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับมาก ตามลำดับ คือ 1) ด้านรูปแบบในการอบรมคุณธรรม

จริยธรรม 2) ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักคุณธรรมจริยธรรม 3) ด้านการนำหลักคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 4) ด้านกระบวนการและพิธีการในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม 5) ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม

แสดงให้เห็นว่าระดับความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน และนักเรียน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทำให้ทราบถึงบทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีประเด็นนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1) ด้านรูปแบบในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม จากการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านรูปแบบในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรินทรา ปันงาม (2549 : 76) ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ : การศึกษาการปฏิบัติดีแบบข้ามกรณี ในจังหวัดอ่างทอง สรุปได้ดังนี้ (1) การพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนในโรงเรียนกรณีศึกษาทั้งสามกรณี มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน คือ การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้การปฏิบัติกิจทางศาสนา การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมคุณธรรม การใช้ธรรมะในการปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตจริง การฝึกสมาธิ โดยใช้หลักการเสริมแรงในการพัฒนาคุณธรรม (2) รูปแบบพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนในโรงเรียนกรณีศึกษามีความคล้ายคลึงกัน แต่จุดเน้นของกิจกรรมและวิธีการต่างกัน รูปแบบที่ 1 การสร้างบรรยากาศที่ “สะอาด สงบ” เน้นการสร้างบรรยากาศทางกายภาพที่สะอาด เพื่อนำไปสู่ความสงบทางจิต ด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต รูปแบบที่ 2 การพัฒนาแบบมุ่งเน้นพฤติกรรมทางสังคม โดยมี “ครู” เป็นแกนหลัก เน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะพฤติกรรมทางสังคมที่ดี โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และรูปแบบที่ 3 การพัฒนาจิตโดยใช้การปฏิบัติตามกิจของพุทธศาสนาเป็นหลัก เน้นการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาจิตด้วยการฝึกปฏิบัติตามกิจของพระพุทธศาสนาเป็นหลัก

2) ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักคุณธรรมจริยธรรม จากการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานนิพนธ์ของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2545 : 169) ได้กล่าวถึง คุณค่าที่ต้องการทางจริยธรรมของหลักธรรมซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการอบรมสั่งสอน มีดังนี้ (1) ให้เป็นผู้หนักแน่นในเหตุผล และมองเห็นการกระทำและผลการกระทำตามแนวทางของเหตุปัจจัย ไม่เชื่อสิ่งมมาย ตื่นข่าว (2) ให้เห็นความสำเร็จที่ตนต้องการ จุดหมายที่ปรารถนา จะเข้าถึงหรือสำเร็จได้ด้วยการลงมือทำคือ ต้องพึ่งตนเอง และทำความเพียรพยายาม และไม่มัวคอยโชคชะตา ไม่หวังผลลบลับดลหรือรอผลการเช่นสงวออัน วอน (3) ให้มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ที่จะงดเว้นจากกรรมชั่วและรับผิดชอบต่อผู้อื่น ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลทำความดีต่อเขา (4) ให้ถือว่าบุคคลมีสิทธิและหน้าที่โดยธรรมชาติ ที่จะทำการต่าง เพื่อแก้ไขปรับปรุงสร้างเสริมตนเองให้ดีขึ้นไป โดยเท่าเทียมกัน สามารถทำตนให้เลวลงหรือให้ดีขึ้นไป ให้ประเสริฐจนถึงยิ่งกว่าเทวดาและพระพรหมได้ทุกๆ คน (5) ให้ถือว่าคุณธรรมความสามารถ ความดีความชั่วที่ทำ ความประพฤติปฏิบัติเป็นเครื่องวัดความทราม หรือประเสริฐของมนุษย์ไม่ให้มีการแบ่งแยกโดยชาติชั้นวรรณะ (6) ในแง่กรรมเก่า ให้ถือเป็นบทเรียนและให้รู้จักพิจารณาเข้าใจตนเองตามเหตุผล ไม่ควรเพ่งโทษแต่ผู้อื่น มองเห็นพื้นฐานทุนเดิมของตนที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อรู้จักที่จะแก้ไขปรับปรุงและวางแผนเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าต่อไปถูกต้อง (7) ให้ความหวังในอนาคตสำหรับสามัญชนทั่วไป

3) ด้านการนำหลักคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จากการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านการนำหลักคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาบุญณสมบัติน ปากาโร (2547) ศึกษาเรื่อง “การนำหลักธรรมที่ได้จากการเข้าค่ายคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนใน จังหวัดหนองคาย พ.ศ. 2547” ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เข้าค่ายคุณธรรมแล้วมีการนำหลักธรรมบางข้อไปใช้ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปที่ปฏิบัติทุกครั้ง ได้แก่ การเคารพธงชาติทันเวลา, รองลงความเคารพและเดินผ่านครูแล้วก้มหัว ส่วนที่ไม่ได้นำไปใช้หรือใช้น้อย ได้แก่ ส่งการบ้านตามกำหนดและโกรธเมื่อถูกตักเตือน ส่วนที่เคยฟังเทศน์จากสื่อต่างๆ มีไม่ถึงครึ่ง แต่เมื่อทดสอบสมมุติฐานแล้วพบว่า ปัจจัย คือเพศ, อายุ และผลการเรียนของนักศึกษามีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์หรือ มีผลต่อการนำหลักธรรมไปใช้ นอกจากนี้ที่นักเรียนที่เข้าค่ายยังมีข้อเสนอแนะเป็นอันดับหนึ่งว่าควรคิดเข้าใจในการใช้เงินและไม่หลงไหลในอบายมุข

4) ด้านกระบวนการและวิธีการในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม จากการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านกระบวนการและวิธีการในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญา ตรีธัญญา (2547) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนนั้นควรได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ ด้านบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน พระสงฆ์ควรนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน เช่น การปฏิบัติสมาธิ เพื่อให้เยาวชนมีจิตใจสงบและโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น พระสงฆ์ควรเป็นแบบทางสังคมด้านความประพฤติที่ดี ควรปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ให้เยาวชนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และในการสอนต้องคำนึงถึงช่วงวัยของเยาวชนด้วย พระสงฆ์ควรเตือนให้เยาวชนรู้จักความประมาท และควรกล่าวถึงโทษของความประมาท โดยการนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาแสดงให้เห็นในรูปธรรม พระสงฆ์ควรส่งเสริมให้ครอบครัว เข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และควรจัดกิจกรรมควบคู่ไปกับการให้ความรู้ เช่น การจัดค่ายคุณธรรม และต้องนำสื่อมัลติมีเดียมาประกอบการสอน เพื่อเป็นการจูงใจให้เยาวชนสนใจ พระสงฆ์ควรมีบทบาทเป็นผู้นำเยาวชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและประเพณี ให้เยาวชนเกิดความรักหวงแหน และรู้จักช่วยเหลือสังคมโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสม

5) ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม จากการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุม คำแหง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถม กรณีศึกษาโรงเรียนมงกุฎเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง” การสร้างหรือการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของท้องถิ่นและสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สถานศึกษาทุกระดับจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับทุกระดับ เพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และเป็นคนที่มีความสุข หลักสูตรการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนา ผู้เรียนและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน

ชุมชน และในสังคมโลกอย่างมีความสุข ซึ่งความสำเร็จของการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรให้สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบต่อผลผลิตที่เกิดขึ้น คือ คุณธรรมของผู้เรียน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาหรือในระดับช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ส่วนใหญ่เริ่มเข้าสู่วัยหนุ่มสาว สภาพร่างกายและสภาพจิตใจเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและชอบความอิสระ อยากรู้ อยากลอง ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะกระทำในทางที่ผิดได้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะในการดำเนินชีวิตให้แก่ผู้เรียน อันจะช่วยการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและทักษะการดำเนินชีวิตตามหลักสูตรแกนกลางมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากสภาพความจำเป็นในการแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมระดับมัธยมศึกษา ความต้องการทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคคลในสังคมให้เป็นคนดี มีคุณธรรมและจริยธรรม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่เก้า พ.ศ.2545-2549 ปัญหาของหลักสูตรที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม และปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ขาดความพร้อมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อใช้ฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาให้มีความพร้อมในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียนและท้องถิ่น เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน โดยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้มีคุณธรรมและจริยธรรมให้ผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรที่สร้างขึ้นประกอบด้วยสภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการและเหตุผล เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดผลประเมินผล แผนการฝึกอบรมพร้อมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในเขตตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นการสำรวจถึงความสำคัญและผลกระทบที่พระสงฆ์มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตใจและสังคมของเยาวชนในพื้นที่ โดยเน้นบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะผู้ถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา รวมถึงการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

1. บทบาทของพระสงฆ์ในชุมชน

พระสงฆ์ในตำบลกวนวันมักมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้คำแนะนำด้านศีลธรรมและจริยธรรม โดยผ่านกิจกรรมหลากหลาย เช่น

- การจัดสอนธรรมะ ในโรงเรียนหรือวัด เพื่อให้เด็กนักเรียนเข้าใจหลักธรรม เช่น ศีล 5 และความเมตตา

- การเป็นที่ปรึกษา สำหรับนักเรียนในเรื่องปัญหาส่วนตัวหรือครอบครัว

- การจัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น การเข้าค่ายคุณธรรม การปฏิบัติธรรมในช่วงวันสำคัญทางศาสนา

2. แนวทางการอบรมคุณธรรมจริยธรรม

พระสงฆ์ใช้วิธีการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ให้นักเรียนได้สัมผัสและเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง ได้แก่

- การฝึกสมาธิ เพื่อเสริมสร้างความสงบและสมาธิในการเรียน

- การปลูกฝังความมีวินัย ผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การรักษาความสะอาดในโรงเรียนและวัด

- การส่งเสริมความเมตตาและการช่วยเหลือผู้อื่น

3. ผลกระทบต่อการพัฒนานักเรียน

การที่พระสงฆ์มีบทบาทในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลให้นักเรียนในพื้นที่มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นในหลายด้าน เช่น

- ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

- การมีความเคารพต่อผู้อื่น ทั้งในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

- การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การพูดโกหกหรือการทะเลาะวิวาท

4. ความร่วมมือกับโรงเรียนและชุมชน

พระสงฆ์ในตำบลกวนวันทำงานร่วมกับโรงเรียนและชุมชนอย่างใกล้ชิด เช่น การจัดกิจกรรมในวัด การเชิญนักเรียนมาร่วมวันสำคัญทางศาสนา และการสร้างเครือข่ายครอบครัวและครูเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง

บทบาทของพระสงฆ์ในตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นตัวอย่างของการใช้หลักธรรมคำสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในนักเรียน โดยมีผลต่อการสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพและเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมในอนาคต

สรุป/ข้อเสนอแนะ

พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้นักเรียนในชุมชนผ่านการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอน การจัดกิจกรรมทางศาสนา และการเป็นที่ปรึกษาทางจิตใจ โดยเน้นการพัฒนาคุณลักษณะที่ดี เช่น ความมีวินัย ความเมตตา และความรับผิดชอบต่อสังคม วิธีการอบรมของพระสงฆ์มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง เช่น การฝึกสมาธิ การปลูกฝังวินัยในชีวิตประจำวัน และการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในโรงเรียนและวัด ผลจากการอบรมส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น มีความเคารพต่อผู้อื่น และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ความร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ โรงเรียน และชุมชนยังช่วยสนับสนุนการพัฒนาให้นักเรียนให้เติบโตเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม โดยเป็นตัวอย่างของการนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาชีวิตของเยาวชนในชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ควรส่งเสริมให้พระสงฆ์จัดรูปแบบการอบรมที่เน้นให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในการอบรมให้มากที่สุด เช่น การใช้เกม การอบรมเป็นฐานความรู้ 2) ด้านเทคนิคการอบรม ควรส่งเสริมให้พระสงฆ์นำเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาหาความรู้ด้านการผลิตสื่อประกอบการอบรม หรือส่งเสริมทรัพยากรในการสนับสนุนการผลิตสื่อประกอบการอบรม 4) ด้านประเมินผลการอบรม ควรส่งเสริมให้พระสงฆ์มีความรู้ในเรื่องการวัดผล ประเมินผลในรูปแบบต่างๆ นำวิธีการวัดผลประเมินผลและเพิ่มเกณฑ์การวัดประเมินผลต่างๆ ที่หลากหลายมาใช้ให้สอดคล้องกับกระบวนการอบรม และคุณภาพของนักเรียนที่ผ่านการอบรมคุณธรรมจริยธรรม 5) ด้านความศรัทธาของผู้สอนอบรมคุณธรรมจริยธรรม ควรส่งเสริมให้พระสงฆ์ใช้หลักความ

เมตตาและคุณธรรมของความเป็นครูในการถ่ายทอดความรู้แก่ลูกศิษย์อย่างเต็มที่โดยไม่ปิดบังอำพรางใดๆ **ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ** ประกอบด้วย 1) ควรมีอาคารสถานที่ให้พร้อมแก่การใช้งานอยู่เสมอ และควรมีการจัดงบประมาณ เพื่อส่งบุคลากรหรือวิทยากรเข้ารับการศึกษอบรมเพิ่มเติม ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงสุด 2) ควรมีบุคลากรหรือวิทยากรที่หลากหลายในการนำเสนอสื่อการอบรมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อที่จะให้ผู้รับการฝึกอบรมได้รู้เรียนจากวิทยากร 3) ควรพัฒนาสื่อสำหรับเผยแพร่การอบรม ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น ให้ความสนใจกับสิ่งใหม่ๆ รอบตัวเสมอ ดังนั้น จึงต้องมีสื่อที่ทันสมัยประกอบการเผยแพร่การอบรม เพื่อสร้างความสนใจให้แก่นักเรียน โดยอาจเป็นอุปกรณ์มัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เทป ซีดี หรือจอภาพโปรเจคเตอร์ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องพิจารณาเลือกให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนเป็นสำคัญ 4) ควรกำหนดกิจกรรมในการอบรมให้ชัดเจน สื่ออุปกรณ์ที่ในการอบรมมีความพร้อม ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาบูรณาการใช้ร่วมกัน มีตารางการอบรมและระยะเวลาในการอบรมที่เหมาะสมกับวัยและระดับความรู้ เพราะผู้ปฏิบัติธรรมมีระดับการรับรู้ หรือมีปัญหาไม่เท่ากัน ควรให้การเอาใจใส่ตรวจตราแนะนำผู้ปฏิบัติให้ทั่วถึง เป็นการสร้างรูปแบบที่เพิ่มความศรัทธาในการปฏิบัติ **ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยครั้งต่อไป** ประกอบด้วย 1) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบรายละเอียดด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยแบบสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เชิงลึก (In-Depthinterview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เช่น พระสงฆ์ที่มีบทบาทโดดเด่นในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น 2) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสอบถามจากประชาชน หรือผู้ที่ได้รับผลโดยตรงจากการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ เพื่อให้ได้ความเห็นจากมุมมองประชาชนที่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ ผู้ทำหน้าที่การอบรมคุณธรรมจริยธรรม ในปัจจุบัน 3) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ หรือเทคนิคในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ เพื่อจะได้ทราบเทคนิค กลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ที่สามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการอบรมคุณธรรม จริยธรรมได้ 4) ควรศึกษาโรงเรียนในเขตอำเภออื่นๆ เพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้ 5) ควรศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ตามแนวทางภายในองค์การตามหลักพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน 6) ควรศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ของเยาวชนทุกโรงเรียน นักเรียนทุกระดับ เพื่อให้สามารถนำผลวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานในองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการพัฒนาเด็กพฤติกรรมเด็ก*.

นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ปริญญญา ตรีธัญญา. (2547). บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน”,

วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์. ใน *รายงานวิจัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปัญญา สละทองตรง (และคณะ). (2549). การศึกษารูปแบบและแนวทางการพัฒนาการเรียน

การสอนศึกษาในสังคมไทย : ศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้เรียน
ธรรมศึกษาทุกระดับช่วงชั้นปีงบประมาณ 2549. ใน *รายงานการวิจัย*. สำนักพิมพ์
กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.

พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตโต). (2532). *ศาสนาและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2545). *พุทธธรรม ฉบับเดิม*. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์ธรรมสภา.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2547). *โรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.

พระมหากำพล คุณงุโร. (2553). ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชน
ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบุญณสมบัตติ ปภาโกร. (2547). การนำหลักคุณธรรมที่ได้รับจากการเข้าค่ายคุณธรรม
ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนในจังหวัดหนองคาย พ.ศ.254. ใน *รายงานการวิจัย*.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระสมชาย บโยโค (ดำเนิน). (2553). ความเข้าใจในการดำเนินชีวิต ตามหลักอริยสัจ 4 ของ
 เยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณี เยาวชนในโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม อำเภอท่ามะกา
 จังหวัดกาญจนบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ ฐิตญาโณ). (2528). *ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ.
 หจก. ศิวพร จำกัด.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วรินทร์า ปั่นงาม. (2549). ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนในโรงเรียนวิถิพุทธ :
 การศึกษาการปฏิบัติดีแบบข้ามกรณีในจังหวัดอ่างทอง. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
 มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

สุขุม คำแหง. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมงกุฎเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง. ใน
วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

บทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ในการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย*
THE POLITICAL ROLE OF BUDDHIST ECCLESIASTICAL MONKS IN
THE GOVERNMENT DEMOCRATIC SYSTEM IN MUANG NONGKHAI
DISTRICT NONGKHAI PROVINCE

พระนัสชนะ มหามงฺคโล (สงฆ์)¹, พระนิทัศน์ ธีรปญฺโญ² และ ภาสกร ดอกจันทร์³

Phra Naschana Mahamangkhalo (Sanghang)¹, Phra Nithus Thirapanyo² and Pasakorn Dokchan³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: manichettharam@gmail.com

วันที่รับบทความ : 6 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 4 สิงหาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 20 สิงหาคม 2567

Received 6 July 2024; Revised 4 August 2024; Accepted 20 August 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ในการ ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 2) เพื่อศึกษาหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของพระสงฆ์ในการ ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ กับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของพระสงฆ์ในการ ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ในการปกครองแบบประชาธิปไตย ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย กลุ่มประชากร

Citation:

* พระนัสชนะ มหามงฺคโล (สงฆ์), พระนิทัศน์ ธีรปญฺโญ และ ภาสกร ดอกจันทร์. (2567). บทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ในการปกครองแบบประชาธิปไตย ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. วารสารกวีณพะยา, 1(4), 25-42.

Phra Naschana Mahamangkhalo (Sanghang), Phra Nithus Thirapanyo and Pasakorn Dokchan. (2024). The Political Role of Buddhist Ecclesiastical Monks in The Government Democratic System in Muang Nongkhai District Nongkhai Province. Journal of Kwan Phayao, 1(4), 25-42.;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าอาวาสทั้งหมดในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 193 รูป เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) บทบาททางการเมืองของพระสงฆ์การเมือง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก
 - 2) หลักประชาธิปไตยของพระสงฆ์การเมือง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก
 - 3) บทบาททางการเมืองของพระสงฆ์การเมืองกับหลักประชาธิปไตย ในเขตอำเภอเมือง หนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 4) ข้อเสนอแนะและแนวทางพัฒนา คือ พระสงฆ์การเมืองควรแสดงบทบาททางการเมืองในรูปแบบที่เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น นักการเมืองควรใช้หลักธรรมาธิปไตย ในการปกครอง บริหารประเทศ เพื่อความอยู่ดี กินดี มีความสุข ของประชาชนส่วนรวม เป็นต้น
- คำสำคัญ:** บทบาททางการเมือง, พระสงฆ์การเมือง, ประชาธิปไตย

Abstract

The objectives of the research were 1) to study the political role of Buddhist Ecclesiastical Monks in the Muang Nongkhai District, Nongkhai Province, 2) to study the principles of democratic rule of Buddhist Ecclesiastical Monks in the Muang Nongkhai District, Nongkhai Province, 3) to study the relationship between the political roles of the sangkha with the principles of democracy of Buddhist Ecclesiastical Monks in the Muang Nongkhai District, Nongkhai Province, 4) to study the suggestions and guidelines for the development of the political role of the Buddhist Ecclesiastical Monks in the

democratic system in the Muang Nongkhai District, Nongkhai Province. The population used in this study is the population in this study was the all abbot in the ecclesiastical administrative region of Muang Nongkhai District, Nongkhai Province, 193 abbots. The instruments for collecting data were Questionnaire and in-depth interview. Statistics were Frequency, percentage, mean, standard deviation Test the hypothesis using Pearson's product moment correlation coefficient and analysis of qualitative data by means of content analysis. Then present descriptive.

The research results were found as follows;

1) The political role of Buddhist Ecclesiastical Monks, was at a high level.

2) The principles of democratic rule of Buddhist Ecclesiastical Monks, was at a high level.

3) The political role of Buddhist Ecclesiastical Monks and democracy in the Muang Nongkhai District, Nongkhai Province. Overall, there was a statistically significant positive relationship at the .05 level

4) The suggestions and guidelines for the development is the Buddhist Ecclesiastical Monks should display their political roles in the form of expressions of opinion, using the principles of Buddhism in promoting democracy in a democracy, such as politicians should use the dharma principle in the administration of the country for the well-being, good eating and happiness of the public.

Keywords: Political Role, Buddhist Ecclesiastical Monks, Democracy

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สำคัญในประเทศไทย ซึ่งมีบทบาท และมีอิทธิพลอย่างยิ่ง ต่อการศึกษา สังคม จิตวิทยา เศรษฐกิจ และการเมืองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งสะท้อนผ่านแง่มุมมองทางด้านปรัชญา พิธีกรรม ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีปฏิบัติของพระสงฆ์ และพุทธศาสนิกชนที่ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ บทบาทและความเกี่ยวเนื่องกับการเมืองในระบบประชาธิปไตยนี้ได้เกิดขึ้นหลายยุคหลายสมัย ไม่ว่าจะเป็นครั้งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนที่จะปรินิพพานก็ยังมีความเกี่ยวเนื่องกับการเมือง และเมื่อวิเคราะห์บทบาทของพระพุทธศาสนาผ่านสังคมไทยจะพบว่าปัญหาและบทบาทของพระสงฆ์นั้นเกิดขึ้นไม่ว่าจะในอดีตที่ผ่านมาจนดำเนินมาถึงยุคปัจจุบัน พระสงฆ์ต่างเข้าไปมีบทบาททางการเมืองไม่มากนักน้อยตามแต่สถานการณ์ จึงทำให้เกิดคำถามและปัญหาตามมามากมายว่า พระสงฆ์แท้จริงควรมีความเป็นอยู่เช่นไรในฐานะพระสงฆ์ที่แท้จริง พระสงฆ์กับชาวบ้านต่างก็มีความสัมพันธ์กันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานกว่า 700 กว่าปี

เมื่อมองไปในอดีตแล้วจะพบว่า แม้แต่พระพุทธเจ้าก็เคยแสดงบทบาทเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง มาแล้วยกตัวอย่างดังเรื่องที่พระพุทธองค์นั้นทรงอาศัยความกรุณาธิคุณ แก่หมู่พระประยูรญาติทรงเสด็จไปห้ามพระญาติทรงทะเลาะ จนถึงขนาดทำสงครามกัน ดังปรากฏในพระพุทธประวัติว่า พระราชาที่ 4 พระพุทธเจ้าประทับจำพรรษา ณ เวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์ หลังออกพรรษาแล้วทรงเสด็จไปห้ามเหล่าศากยะ และเหล่าโกลิยะซึ่งตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ริมสองฝั่งแม่น้ำโรหิณี เกิดวิวาทในเรื่องแก่งแย่งกันตดน้ำเข้านา ทะเลาะและทุบตีกันลุกลามเกี่ยวโยงกันจนถึงชาติตระกูล ตั้งกองกำลังสู้กันเช่นกับสงคราม พระพุทธองค์ทรงทราบว่ถ้าพระองค์เสด็จไป ความวิวาทจักสงบลง ทั้งสองฝ่ายเมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาแล้วจักถวายพระราชกุมารให้บรรพชา สมาคมใหญ่จักมีเพราะเหตุแห่งความสงบความสามัคคี ตรัสพระธรรมเทศนาพร้อมทั้งชาดกต่างๆให้ฟัง เพื่อระงับการทะเลาะวิวาทกัน กษัตริย์ทั้งสองฝ่ายฟังพระธรรมเทศนาแล้ว ต่างพากันทิ้งอาวุธแล้ว นมัสการพระพุทธเจ้า กล่าวกันว่า ถ้าหากพระศาสดาไม่เสด็จมา พวกเราก็จักฆ่าฟันซึ่งกันและกันจนเลือดไหลนองแม่น้ำ พวกเราได้อาศัยพระศาสดาโดยแท้ (สุริย์ มีผลกิจ-วิเชียร มีผลกิจ, 2555) บทบาทพระสงฆ์กับการเมืองในอดีต พระสงฆ์มี

ความเกี่ยวเนื่องกับชุมชนเพราะว่ามาจากลูกชาวบ้าน เพราะอดีตที่ผ่านมาอย่างสมัยสุโขทัย เรื่องอำนาจผู้ที่ได้โอกาสที่จะบวชพระเป็นเณรนั้น ต้องมีสถานภาพทางสังคมมาก่อนบุคคลที่จะมาบวชนั้นต้องมีสถานภาพที่สูงของสังคม เมื่อลาสิกขาเพศออกไป ต้องออกไปเป็นนักปกครอง นักบริหารบ้านเมือง ดังเรื่องราวพระราชประวัติ พระมหาธรรมราชาที่ 1 หรือพระยาสิทธิไทย ทรงออกผนวชในพระพุทธศาสนา และมีข้าพระราชบริพาร ออกบวชตามเป็นอันมาก แต่ว่าเนื่องจากพระสงฆ์นั้น ดำรงความเป็นอยู่เพราะว่าอาศัยชาวบ้านเลี้ยงชีพ เป็นประเด็นที่เตือนพระสงฆ์อยู่เสมอว่าพระสงฆ์จะช่วยชาวบ้านได้อย่างไร เป็นการตอบแทนจนบางครั้งพระสงฆ์ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จนเอาชีวิตไม่รอด เช่นเรื่องราวของพระราชาคณะพระพนรัตน์ป่าแก้ว (พระสังฆราชวัดป่าแก้ว) ในสมัยกรุงศรีอยุธยาครั้งนั้นตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ครั้งนั้นพระศรีศิลป์ (พระราชโอรสของพระไชยราชา กับนางพระยาแม่อยู่หัวศรีสุดาจันทร์) เป็นขบถเข้ากับข้าราชการเก่า ของพระราชบิดา พระยาเดโช พระยาท้ายน้ำ เป็นต้น ซึ่งถูกจองจำอยู่มีหนังสือให้พระศรีศิลป์เข้าไปช่วย พระศรีศิลป์นั้นไปขอฤกษ์เพื่อบุกเข้าพระราชวังหลวงกับพระพนรัตน์ป่าแก้ว (พระสังฆราชวัดป่าแก้ว) เมื่อถึงฤกษ์ที่กำหนดแล้ว พระศรีศิลป์จึงบุกเข้าไปยังพระราชวังหลวง ในครั้งนั้นเจ้าพระยามหาเสนา ข้างเข้าชนกับพระศรีศิลป์ แต่เจ้าพระยามหาเสนาเป็นฝ่ายโดนขอของพระศรีศิลป์และผลัดตกจากหลังช้างไป พระศรีศิลป์จึงเข้ามายังพระราชวังหลวงได้ ฝ่ายสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวนั้นไม่ทันตั้งพระองค์จึงเสด็จลงเรือพระที่นั่งหนีไปยังเกาะมหาพราหมณ์ หลังจากนั้น พระศรีศิลป์จึงเข้าไปช่วยพระยาเดโช พระยาท้ายน้ำ พระยาพิไชยรณฤทธิ์ หมื่นภักดีศวร และหมื่นไภยรินทรได้สำเร็จ ในขณะนั้นพระราเมศวร พระมหินทราธิราช และเสนาบดี ข้าราชการได้เข้ารบกับพระศรีศิลป์ แต่ละฝ่ายต่างล้มตายเป็นอันมากโดยพระศรีศิลป์นั้นต้องป็นสิ้นพระชนม์ลงในที่รบ หลังจากนั้นพระเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับเข้ามาพระราชวังและมีพระราชดำรัสให้นำตัวพระพนรัตน์ป่าแก้ว พระยาเดโช พระยาท้ายน้ำ พระยาพิไชยรณฤทธิ์ หมื่นภักดีศวร และหมื่นไภยรินทร ไปประหารเสียแล้วนำศพเสียไว้ที่ ตะแลงแกง พร้อมกับศพพระศรีศิลป์ นอกจากนั้นแล้วบางครั้งในอดีตที่ผ่านมาพระสงฆ์ยังได้แสดงบทบาททำหน้าที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ที่ตกยากลำบากจนถึงขนาดที่เอาชีวิตเกือบไม่รอด เข้าไปขอพระราชทานอภัย

โทษ แก่ข้าราชการ ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ได้ถูกยกย่องจากนักปราชญ์ว่าพระสงฆ์ที่เข้าไปขอพระราชทานอภัยโทษครั้งนี้มี ส่วนวโฆหารการพูด สนทนา การยกอุปมา อุปไมย ไพเราะ เพราะพริ้ง ครั้งนั้นตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ย้อนไปใน พ.ศ.2135 พระเจ้าหงสาวดี นันทบุเรง โปรดให้พระมหาอุปราชานำกองทัพบก มาตีกรุงศรีอยุธยา หมายจะชนะศึก สมเด็จพระนเรศวร ทรงทราบว่า พม่าจะยกทัพใหญ่มาตีจึงทรงเตรียมไพร่พล เมื่อพระสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับสมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงทำยุทธหัตถีมีชัยชนะพระมหาอุปราชและนางจาโบ แห่งกรุงหงสาวดี ภายหลังชัยชนะครั้งนี้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้โปรดให้ลูกขุนปรึกษาโทษข้าราชการชั้นแม่ทัพนายกองมีโทษถึงประหารหลายคน หากแต่วันตัดสินคดีพิพากษาให้ลงโทษนั้นเป็นวันเวลาใกล้กับวันพระจึงโปรดให้เอาตัวข้าราชการเหล่านั้นไปจองจำไว้ก่อน เมื่อพ้นวันพระไปแล้วจึงให้นำตัวไปประหารชีวิตเสียตามคำลูกขุนพิพากษาโทษ ครานั้นบทบาทพระสงฆ์กับการเมืองได้มีการพัฒนาปรากฏเด่นชัดโดยยึดหลักพระพุทธเจ้าที่ทรงห้ามพระประยูรญาติที่กำลังจะทรงทำศึกกันเพื่อแย่งน้ำทำนา โดยนำเรื่องราวพระพุทธประวัติบางตอนมาแสดงให้พระนเรศวรมหาราชที่กำลังทรงอยู่ในอารมณ์พิโรธว่า ครั้งนั้นสมเด็จพระพนรัตน์วัดป่าแก้วหรือที่เรียก ปัจจุบันว่า วัดใหญ่ชัยมงคล ซึ่งมีความแตกฉานในพระพุทธวจนะ มีวาทีหลักแหลม ได้พาพระราชาคณะ 25 รูป เข้าไปเฝ้าถวายพระพรถามข่าวสงครามและด้วยวาทีหลักแหลม ได้ช่วยให้บรรดาข้าราชการซึ่งถูกตัดสินประหารชีวิตแล้ว ให้ออกพ้นจากพระราชอาญาโทษ (สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2555)

ในปัจจุบันนั้นถึงแม้ว่า มหาเถรสมาคม จะมีคำสั่ง เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณร เกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ.2538 ระบุไว้ว่า ห้ามพระภิกษุสามเณรเข้าไปในที่ชุมนุมไม่ว่ากรณีใด พร้อมทั้งห้ามพระภิกษุสามเณรสนับสนุนช่วยเหลือโดยตรง หรือโดยอ้อมแก่การหาเสียงเพื่อเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เทศบาล หรือการเมืองใดๆแก่บุคคลหรือคณะบุคคลใดๆ รวมถึงห้ามชุมนุมเรียกร้องสิทธิเรียกร้องสิทธิของบุคคลหรือคณะบุคคลใดๆอีกทั้งห้ามรวมอภิปรายหรือบรรยายเกี่ยวกับการเมืองทั้งในวัดหรือนอกวัด หากภิกษุสามเณรใดละเมิด ผ่าฝืนให้พระสังฆาธิการปกครองดำเนินการว่ากล่าวตักเตือน ทั้งนี้หากกระทำผิดซ้ำ ให้พระสังฆาธิการปกครอง ดำเนินการลงโทษตามความเหมาะสม เช่น การกล่าวเตือนซ้ำ เป็นต้น (สมเด็จพระ

พระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช. คำสั่งมหาเถรสมาคม. ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เล่มที่ 83 ตอนที่ 3) แต่ไว้ในศาสนาพุทธนั้น นับตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของเรานั้น พระพุทธองค์ทรงเกี่ยวข้องกับการเมือง แต่ว่าพระพุทธองค์ทรงอยู่เหนือการเมือง พระองค์ทรงเป็นผู้นำทางธรรม และการเมืองที่พระองค์ทรงยกย่องนั้น เป็น ธรรมาธิปไตย พระองค์นั้นทรงเต็มเปี่ยมไปด้วย พระบริสุทธิคุณ พระปัญญาธิคุณ พระมหากรุณาธิคุณ คือทรงแสดงพระธรรมเทศนา แก่ผู้ปกครองให้ตั้งอยู่ในธรรมโดยไม่บังคับ เช่นเรื่อง ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิราชา 10 ประการ ทรงแสดงธรรมแจ่มแจ้งให้รู้แจ้งเห็นจริงในธรรมอย่างลึกซึ้ง จนพระธรรมหาราชทั้งหลาย ต่างก็ยอมรับ และตั้งมั่นอยู่ในที่พึ่งสามประการ คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อย่างไม่หวั่นไหว จนบางครั้งมีผู้ศรัทธาออกบวชตามหลักธรรมวินัย เป็นอันมากพระสงฆ์ในปัจจุบันนี้มีความเกี่ยวพันเกี่ยวเนื่องกับการเมืองอย่างเกี่ยวข้อง เช่นกิจกรรมในการเทศน์การสอนที่ทำให้ประเทศชาติมั่นคง ทำให้ประชาชนมีปัญหาเข้าใจในหลักธรรม ให้คนฟังนั้นรู้จักตนเอง รักษาความดีเดิมของตนเอง เพิ่มเติมความดีใหม่ ให้รู้จักลด ละ เลิกสิ่งอบายมุขทั้งปวง กิจกรรมที่ทำให้ประชาชนมีจิตอาสา อุทิศตน เพื่อเสียสละเพื่อชาติบ้านเมือง เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้นำทางจิตวิญญาณ ทางปัญญา เป็นสิ่งหนึ่งที่พระสงฆ์ทำได้ดีกว่า ข้าราชการ เพราะพระสงฆ์นั้นมีประชาชนศรัทธาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

แต่ปัจจุบันเราจะได้เห็นพระสงฆ์ขึ้นแสดงธรรมเวทีปราศรัยทางการเมืองบ้าง เป็นผู้นำมือบ บ้างหรือการขึ้นปราศรัย เรียกร้องทั้งที่ส่วนนี้้น พระสงฆ์นั้นไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง เพราะว่าจะมีแต่ นำความเสื่อมสู่ตนเองและหมู่คณะ ดังที่ปรากฏเป็นข่าว (การเมือง ข่าวทั่วไป. หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก.วันที่ 14 มีนาคม 2553) ว่าเมื่อเวลา 15.30 น.วันที่ 14 มีนาคม 2553 ผู้สื่อข่าวรายงานว่า มีพระสงฆ์จำนวน 1200 รูป ได้เดินทางมาร่วมชุมนุมกับ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตย (น.ป.ช) และพระภิกษุสงฆ์บางรูปนั้น ได้ขึ้นเวทีปราศรัย โดยได้ขอปิดทาบตให้รัฐบาลอย่าใช้ความรุนแรงในการปราบปรามและยืนยันว่าไม่ได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในทางการเมือง ส่วนกรณีก่อนหน้านี้้น รัฐบาลขึ้นบัญชีดำพระสงฆ์ได้ปราศรัยบนเวทีว่า ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องใด หรือกรณีของพระพุทธิสระ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยเป็นผู้นำมือบทั้งๆ ที่เวทีแจ้งวัฒนะ ซึ่งมีการปิดถนนยาวตลอดด้านหน้าศูนย์ราชการนั้น เป็นหนึ่งใน 3 จุดเสี่ยง

ที่สุดจากทั้งหมด 7 จุด 7 เวทีของการชุมนุมปิดกรุงเที่ยวนี้ ตามการประเริญของศูนย์
อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.ร.ส.) และหน่วยข่าวความมั่นคง (การเมือง. คอแลมน์
เปิดปุมหลวงปู่พุทธอิสระ. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. วันที่ 15 มกราคม 2557) ซึ่งนำมาถึง
การแสดงความคิดเห็นแตกต่างกับพุทธบริษัทผู้มีความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาว่า พระสงฆ์
นั้นเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองได้หรือ เพราะว่า ตามกฎหมายแล้ว พระห้ามเลือกตั้ง แต่ว่าไม่ได้
ห้ามพระมีส่วนร่วมทางการเมืองพระภิกษุในประเทศไทย จึงมีส่วนร่วมทางการเมืองมาโดย
ตลอด แตกต่างกันไปทางรูปแบบและวิธีการ อย่างไรก็ตาม บทบาทของพระพุทธอิสระ ก็ถูก
เพ่งเล็งจากประชาชนบ้างว่า การแสดงออกทางการเมือง ด้วยการแสดงบทบาทเช่นนี้นั้น
เหมาะสมกับสมณะเพศ หรือไม่ นอกจากนั้นแล้ว ก็ยังถูกเพ่งเล็งจาก มหาเถรสมาคมและ
สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติถึงกับออกหนังสือเตือนอย่างเป็นทางการ ซ้ำยังถูกกรมสอบสวน
คดีพิเศษ (ดี เอสไอ) ออกหมายเรียกในข้อหาบกฏและก่อความวุ่นวายในบ้านเมืองด้วย ซึ่งการ
ทำเช่นนั้นนี้ ไม่ว่าพระภิกษุสงฆ์จะแสดงบทบาทด้วยการเป็นผู้นำการประท้วง หรือเป็นการเข้า
ร่วมประท้วงกับกลุ่มเสื้อสีเสื้อต่างๆอย่างไร ก็ถือได้ว่า เป็นบทพิสูจน์ได้ว่า บทบาทพระสงฆ์กับการ
แสดงออกทางการเมืองนั้นอาณาจัก คือฝ่ายการปกครองบ้านเมือง ย่อมไม่สามารถแยกขาดกับ
ฝ่ายศาสนจักร คือฝ่ายพระพุทธรศาสนา และศีลธรรมไม่สามารถแยกขาดจากใจคนทุกคน
ชั้นได้เลย

สภาพปัญหาในการวิจัยครั้งนี้ก็สืบเนื่องจากเหตุผลดังที่ได้กล่าวมา ข้างต้น
กล่าวคือ ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมาย หรือกฎระเบียบต่างๆ ห้ามมิให้พระสงฆ์เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ
การเมืองหรือการเลือกตั้งก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วพระสงฆ์ในวัดต่างๆไม่ว่าจะเป็นใน
เมืองหรือชนบทก็ตามมักจะถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในท้องถิ่นนั้นด้วยและทั้งยังมีส่วน
เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือประชาชนทั้งทางด้านเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ การงานในหลายๆอย่าง
หลายด้านพระต่างก็มีบทบาทที่ไปเกี่ยวข้องไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ฉะนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษา
ค้นคว้า “บทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการ ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย
ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ” ทำให้ผู้วิจัยอดคิดไม่ได้ว่าพระสงฆ์ในปัจจุบัน
มีบทบาททางการเมืองอย่างไร เพื่อให้เท่าทันในการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการ กับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการ ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเมือง

คำว่า “การเมือง” มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Politics” เป็นเรื่องของ การต่อสู้เพื่อ การมีอำนาจ (Power) อำนาจหน้าที่ (Authority) หรือความขัดแย้ง (Conflict) (David Easton, 1960) ซึ่งเกิดขึ้นในกระบวนการทางสังคมในรูปของกิจกรรมที่มีทั้งการแข่งขันและการร่วมมือ และการใช้อำนาจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในระดับบุคคล กลุ่มคนต่อกลุ่มคน และสังคมต่อสังคม (Wolin, Sheldon S., 1960) อย่างไรก็ตามในสภาพของความเป็นจริงการเมือง (Politics) กลับกลายเป็นเรื่องของอิทธิพลและผู้ทรงอิทธิพลหรือผู้ที่สามารถได้รับหรือกอบโกยสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆ ในสังคมอัน ได้แก่ อำนาจ ความเคารพนับถือ ความนิยมชมชอบ ความยุติธรรม ความอยู่ดีกินดี ความมั่นคง ชำนาญ และความรอบรู้ได้มากที่สุด (Harold D Lasswell, 1970) ปรากฏออกมาในลักษณะการปกครอง การดูแล จัดการให้มนุษย์อยู่กันอย่าง เป็นธรรมและเป็นระเบียบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งวิถีชีวิตมนุษย์ การเมืองจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญทั้ง ต่อบุคคล สังคม เศรษฐกิจและประเทศชาติ มีความสัมพันธ์กับอำนาจและการแบ่งปันผลประโยชน์ในสังคมหากประเทศใดมีระบบการเมืองที่ดี ประเทศนั้นมักจะเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาก้าวหน้าไปในทิศทางที่พึงประสงค์ (สัญญา เคนาภูมิ, 2559 : 91)

2. แนวคิดเกี่ยวกับพระสังฆาธิการ

คำว่า พระสังฆาธิการ มาจากคำว่า “สังฆ” และ “อธิการ” เป็นพระสังฆาธิการ แปลตามรูปศัพท์ว่า พระภิกษุผู้ทำงานโดยสิทธิ์ขาดในทางคณะสงฆ์ หรือ พระภิกษุผู้ทำงานในทางคณะสงฆ์โดยมีอำนาจเต็มตามตำแหน่ง จึงหมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอำนาจเจริญ, 2547 : 8)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตย

Austin Ranney (1962 : 172) กล่าวว่า ประชาธิปไตยเป็นรูปการปกครอง ซึ่งเป็นไปตามหลักการใช้อำนาจประชาธิปไตยของชน (Popular Sovereignty) ความเสมอภาคทางการเมือง (Political Equality) การปรึกษากับประชาชน (Popular Consultation) และการปกครองโดย กฎเสียงข้างมาก (Majority Rule)

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษาบทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าอาวาสในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 193 รูป โดยการแบ่งเจ้าอาวาสออกตามตำบลได้ทั้งหมด 16 ตำบล (งานสำรวจพระภิกษุสามเณรและศิษย์วัด สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองหนองคาย, 2566)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เป็นพระสังฆาธิการ จำนวน 5 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

1.1 ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมืองหนองคาย เพื่อเรียนพระครูวรรณสารโกวิท เจ้าคณะอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

1.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มประชากรเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 193 รูป

1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

1.4 นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้จำนวน 193 ฉบับ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ได้จำนวนทั้งสิ้น 193 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เพื่อทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เพื่อขอสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.2 ทำการนัดหมายวันเพื่อสัมภาษณ์

2.3 ทำการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1.1 ใช้สถิติความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล

1.2 ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ อธิบายบทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

1.3 การทดสอบสถิติทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment Correlation Coefficient) หรือค่า r เพื่อทดสอบสมมติฐานระหว่าง บทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการ กับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของพระสังฆาธิการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy})

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

ผลการวิจัย

1.สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 รองลงมามีอายุ 51-55 ปี มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 มีอายุ 56 - 60 ปี มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 มีอายุ 31 - 35 ปี มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 มีอายุ 36 - 40 ปี มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 และมีอายุ ต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีพรชชา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรชชา 21 พรชชาขึ้นไป มีจำนวน 54 รูป คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมามีพรชชา 11 – 15 พรชชา มีจำนวน 52 รูป คิดเป็นร้อยละ 26.9 มีพรชชา 6 – 10 พรชชา มีจำนวน 47 รูป คิดเป็นร้อยละ 24.4 มีพรชชา 16 – 20 พรชชา มีจำนวน 39 รูป คิดเป็นร้อยละ 20.2 และมีพรชชา ต่ำกว่า 5 พรชชา มีจำนวน 1 รูป คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาทางธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม นักธรรมชั้นเอก มีจำนวน 127 รูป คิดเป็นร้อยละ 65.8 รองลงมามีวุฒิการศึกษาทางบาลี นักธรรมชั้นโท มีจำนวน 41 รูป คิดเป็นร้อยละ 21.2 มีวุฒิการศึกษาทางธรรมนักธรรมชั้นตรี มีจำนวน 25 รูป คิดเป็นร้อยละ 13.0

ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาทางบาลี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาทางบาลี เปรียญธรรม 1-2 ประโยค มีจำนวน 86 รูป คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาทางบาลีเปรียญธรรม 3 ประโยค มีจำนวน 72 รูป คิดเป็นร้อยละ 37.3 มีวุฒิการศึกษาทางบาลีเปรียญธรรม 4 ประโยค มีจำนวน 26 รูป คิดเป็นร้อยละ 13.5 มีวุฒิการศึกษาทางบาลีเปรียญธรรม 6 ประโยค มีจำนวน 4 รูป คิดเป็นร้อยละ 2.1 มีวุฒิการศึกษาทางบาลีเปรียญธรรม 5 ประโยค มีจำนวน 4 รูป คิดเป็นร้อยละ 2.1 และ มีวุฒิการศึกษาทางบาลีเปรียญธรรม 9 ประโยค มีจำนวน 1 รูป คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาทางโลก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาทางโลก ระดับปริญญาตรี มีจำนวน 57 รูป คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาทางโลก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีจำนวน 42 รูป คิดเป็นร้อยละ 21.8 มีวุฒิการศึกษาทางโลก ระดับประถมศึกษา มีจำนวน 38 รูป คิดเป็นร้อยละ 19.7 มีวุฒิการศึกษาทางโลก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 28 รูป คิดเป็นร้อยละ 14.5 มีวุฒิการศึกษาทางโลก ระดับปริญญาโท มีจำนวน 16 รูป คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาทางโลก ระดับอนุปริญญา/ปวส. มีจำนวน 8 รูป คิดเป็นร้อยละ 4.1 ตามลำดับ

2. บทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการ

บทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า บทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. หลักประชาธิปไตยของพระสังฆาธิการ

หลักประชาธิปไตยของพระสังฆาธิการโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า หลักประชาธิปไตยของพระสังฆาธิการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ หลักความเสมอภาค หลักภราดรภาพและหลักสิทธิเสรีภาพ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างระหว่าง บทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการ กับ หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

บทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการ (x_0) กับหลักประชาธิปไตย (y_0) ในเขต
อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดคือ ด้านหลักสิทธิเสรีภาพ
(x_3) กับด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (y_3) ($r=0.825$) รองลงมา คือ ด้านหลักความเสมอภาค
(x_2) กับด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (y_2) ($r=0.820$), ด้านหลักสิทธิเสรีภาพ (x_1)
กับด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (y_1) ($r=0.776$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัด หนองคาย

จากผลการวิจัยพบว่า บทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง
หนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัย วิโรจน์
แสนเพชร (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาททางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น อำเภอ
ไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร” สอดคล้องกับผลศึกษา นิติ ศรีพุทธา (2554) ได้ทำการศึกษา
เรื่อง “พระสงฆ์กับสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย กรณีศึกษา พระสงฆ์อำเภอโนนสะอาด
จังหวัดอุดรธานี” และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัย รัฐ กัญภัย (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การ
สื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในองค์กร
บริหารส่วนตำบล เขตจังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง”

2. หลักประชาธิปไตยของพระสังฆาธิการ อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

จากผลการวิจัยพบว่าหลักประชาธิปไตยของพระสังฆาธิการ ในอำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า หลักประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิชาการ กิรวิทย์ กิตติยาศิษย์ (2556) ได้ทำเอกสารวิชาการเรื่อง “สิทธิเสรีภาพของพระภิกษุสงฆ์” สอดคล้องกับผลงานสารนิพนธ์ นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง (2556) ได้จัดทำสารนิพนธ์เรื่อง “รูปแบบและหลักการของการปกครองในพระไตรปิฎก” สอดคล้องกับผลงานวิจัย ประพิศ อัครสินธวัชร (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนอนุบาลภูเก็ต อำเภอมือง จังหวัดภูเก็ต” และสอดคล้องกับผลงานวิจัย พรภิรมณ์ ศรีทองคำ และ วัลลภ รัฐนัตรานนท์ (2558) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบล บ้านช้าง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี”

องค์ความรู้ใหม่

บทบาทของพระสังฆาธิการในอำเภอมืองหนองคายสะท้อนถึงความสำคัญของผู้นำศาสนาในระบบประชาธิปไตย แม้จะไม่ได้มีบทบาทโดยตรงในกระบวนการเมือง แต่สามารถส่งเสริมคุณค่าทางจริยธรรมและความเป็นธรรมที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

บทบาทของพระสังฆาธิการในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในเขตอำเภอมืองหนองคาย มีความสำคัญในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความสามัคคีในชุมชน โดยบทบาทที่สำคัญ ได้แก่ 1) การเป็นที่ปรึกษาทางจิตใจและจริยธรรม 2) การลดความขัดแย้งและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ 3) การให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม พระสงฆ์ต้องรักษาความเป็นกลางทางการเมืองและระมัดระวังไม่ให้เกิดความขัดแย้งในชุมชนที่มีความหลากหลายทางความคิด แนวทางการพัฒนา

เช่น การอบรมเกี่ยวกับบทบาทในประชาธิปไตยและการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น จะช่วยเสริมสร้างบทบาทนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสอดคล้องกับบริบทของสังคมปัจจุบัน ในส่วน ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) พระสงฆ์ควรวางตัวเป็นกลางในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในที่สาธารณะโดยให้ความรู้หลักธรรมที่สอดคล้องกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และควรมีกฎหมายที่ให้สิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสม 2) ควรให้พระสงฆ์มีสิทธิในการเลือกตั้งในการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งเป็นสิทธิของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย 3) ให้พระสงฆ์แสดงออกซึ่งความต้องการทางการเมืองโดยใช้หลักคุณธรรมความถูกต้อง โดยความเสมอภาคของสิทธิประชาชน ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ประชาธิปไตยเป็นเรื่องของการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน แม้แต่พระสงฆ์ก็เฉกเช่นเดียวกันยังถือว่าเป็นประชาชนในระบอบประชาธิปไตย เพียงแต่ได้รับการยกเว้นไม่ให้มีสิทธิเลือกตั้ง พระสงฆ์ก็สมควรที่จะตั้งตนอยู่ในความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง 2) การที่พระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณสิ่งที่ทำให้พระสงฆ์ได้มีบทบาทมากที่สุดคือ การได้รับการยอมรับจากประชาชนในการเทศนาธรรมะอบรมสั่งสอน บางครั้งพระสงฆ์ลืมนึกในการทำหน้าที่ตามบทบาทดังกล่าว เพราะฝักใฝ่ในพรรคการเมืองที่ตนเองชอบจึงแทรกเนื้อหาโน้มน้าวในการเลือกพรรคการเมือง ซึ่งอันนี้ผิดหลักทางธรรมและทางโลก 3) บทบาทที่พระสังฆาธิการควรจะทำมากที่สุด คือต้องยึดพระธรรมวินัยเป็นโดยเฉพาะเวลาแสดงธรรมควรเน้นไปที่ให้ผู้นำในระบอบประชาธิปไตยใช้หลักธรรมาภิบาลในการปกครองดีกว่าใช้อัตตาธิปไตย 4) พระสังฆาธิการหลักหนีไม่พ้นในเรื่องของอยู่ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือกระทำการกิจการหน้าที่การงานที่ไม่ผิดต่อกฎหมาย แต่การที่พระสังฆาธิการบางรูปที่ผ่านมาใช้สิทธิและเสรีภาพในทางที่ผิด เช่น ไปเป็นแกนนำในการประท้วงรัฐบาล อันสร้างให้เกิดความแตกแยกในสังคม อันนี้ผิดทั้งกฎหมายบ้านเมืองและกฎหมายสงฆ์ พระสังฆาธิการต้องตระหนักตัวนี้ให้ดี

เอกสารอ้างอิง

การเมือง ชั่วทั่วไป. หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก. (วันที่ 14 มีนาคม 2553).

การเมือง. คอลัมน์เปิดปุมหลวงปู่พุทธอิสระ. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. (วันที่ 15 มกราคม 2557)

กีรุมิ กิตยาติศัย. (2556). *เอกสารวิชาการส่วนบุคคล สิทธิเสรีภาพของพระภิกษุสงฆ์. หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 1. วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.*

นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง. (2556). สันติภาพตามแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุ: ความหมายและการประยุกต์ใช้ในโลกปัจจุบัน. ใน *วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*

นิติ ศรีพุทธา และ รอ.ทพญ.ดร.สุพัตรา จิตตเสถียร (2554). พระสงฆ์กับสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย กรณีศึกษา พระสงฆ์อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก.*

พรภิรมณ์ ศรีทองคำ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2558) ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลบ้านช้าง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2(2), 12.*

รัฐ กันภัย. (2558). การสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล เขตจังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.*

วิโรจน์ แสนเพชร. (2554). บทบาททางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร. ใน *ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.*

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ. (2555). *พระนิพนธ์พงศาวดารเรื่อง ไทยรบพม่า.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ. ฉบับมติชน ศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ.

สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช. *คำสั่งมหาเถรสมาคม.* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่มที่ 83 ตอนที่ 3. ม.ป.ป

สัญญา เคนาภูมิ. (2559). การตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย : แนวคิดและรูปแบบลักษณะ. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์, 33 (2), 91.*

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอำนาจเจริญ. (2547). *ข้อมูลสารสนเทศ.* กรุงเทพฯ: อำนาจเจริญการพิมพ์.

สุริย์ มีผลกิจ และวิเชียร มีผลกิจ. (2555). *พระพุทธกิจ 45 พรรษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่ บริษัท คอมฟอร์ม จำกัด.

David Easton. (1960). *The Political System*. New York: Alfred A. Knoff.

Lasswell, D. Harold and Kaplan, Abraham. (1970). *Power and Society*. New Haven : Yale University.

Ranney, Austin. (1962). *The Governing of Men*. New York: Holt. Sill, D.L.

Wolin, S. (1960). *Politics and Vision: Continuity and Innovation in Western Political Thought*. New Jersey: Princeton.

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในชุมชนโรงเรียน*

EDUCATION MANAGEMENT FOCUSING ON CULTURAL DIVERSITY IN THE SCHOOL COMMUNITY

พระครูสุทธิเมธาวัฒน์ (สุทธิพนธ์ สุทธิวจโน)

Phrakhrusuttimetawat (Suttipot Sutdhivajano)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: suttipot555@gmail.com

วันที่รับบทความ : 9 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 9 สิงหาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 21 สิงหาคม 2567

Received 9 July 2024; Revised 9 August 2024; Accepted 21 August 2024

บทคัดย่อ

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียนเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนถึงความแตกต่างของภูมิหลังทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ความเชื่อ และประเพณีที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและการศึกษาของนักเรียน ความหลากหลายนี้สามารถส่งผลทั้งในด้านบวกและลบ โดยในด้านบวกจะช่วยเสริมสร้างมุมมองที่กว้างขวาง เปิดโอกาสให้เรียนรู้การยอมรับและเคารพความแตกต่าง ในขณะที่ในด้านลบอาจเกิดปัญหาความขัดแย้งจากความเข้าใจผิดหรือการไม่ยอมรับในความแตกต่าง การจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในการสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนเพื่อให้พวกเขาสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและสมานฉันท์

Citation:

* พระครูสุทธิเมธาวัฒน์ (สุทธิพนธ์ สุทธิวจโน). (2567). การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียน. วารสารกวันพะเยา, 1(4), 43-52.

Phrakhrusuttimetawat (Suttipot Sutdhivajano). (2024). Education Management Focusing on Cultural Diversity in the School Community. Journal of Kwan Phayao, 1(4), 43-52.;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

คำสำคัญ: ความหลากหลายทางวัฒนธรรม, ชุมชนโรงเรียน, การยอมรับความแตกต่าง, การศึกษาทางสังคม

Abstract

Cultural diversity in the school community is a phenomenon that reflects differences in ethnicity, language, religion, beliefs, and traditions, which influence students' lives and education. This diversity can have both positive and negative effects. On the positive side, it helps broaden perspectives and provides opportunities to learn acceptance and respect for differences. On the negative side, conflicts may arise due to misunderstandings or a lack of acceptance of diversity. Managing cultural diversity in the school community is therefore crucial in promoting learning and creating a positive environment within the school. This requires support from administrators, teachers, and educational staff to raise awareness and enhance social skills in students, enabling them to live together happily and harmoniously.

Keywords: Cultural diversity, School community, Acceptance of differences, Social studies

บทนำ

ในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการรับรู้และยอมรับความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา และประเพณี ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่มีความสมานฉันท์ในชุมชนโรงเรียน การมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในโรงเรียนไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความแตกต่างทางด้านพื้นฐานชีวิตของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อวิธีการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทางสังคมที่สามารถนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกัน (ศุภวรรณ ทิพย์มณี, 2561)

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียนจึงเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่มีการยอมรับและเคารพ

ความแตกต่าง ทางโรงเรียนจำเป็นต้องมีการพัฒนานโยบายและกิจกรรมการเรียนการสอน ที่รองรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมทั้งในด้านความรู้ ความคิด และทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข (วิไลลักษณ์ ปริษา, 2564)

การนำแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาใช้ ในโรงเรียนยังช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และการ แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งล้วนเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นในโลกที่มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น ในปัจจุบัน ดังนั้น การให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในการจัดการศึกษา จึงเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมที่เต็มไปด้วย ความหลากหลาย

บทบาทของการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลและสังคม โดยมีบทบาทหลายด้านที่ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาในด้านต่างๆ ของชีวิต ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม การจัดการศึกษามีบทบาทหลักที่สำคัญ ดังนี้ (Sleeter, C. E., & Grant, C. A., 2009)

1. ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ

การจัดการศึกษามีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ในสังคม โดยช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาต่างๆ การเรียนรู้ในด้านวิชาการและทักษะต่างๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้พร้อมต่อการ เปลี่ยนแปลงในโลกที่มีความท้าทายและมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว

2. สร้างความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลาย

การจัดการศึกษาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษา ซึ่งมีผลต่อการสร้างสังคมที่เคารพและยอมรับความแตกต่าง การเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายช่วยพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น จากพื้นฐานที่แตกต่างกัน

3. พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

การจัดการศึกษามีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในสังคมให้แก่ผู้เรียน การเรียนรู้ในโรงเรียนไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับวิชาการ แต่ยังรวมถึงการเรียนรู้ที่จะเป็นพลเมืองที่ดีในสังคม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีและเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

4. สนับสนุนการเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงาน

การจัดการศึกษามีบทบาทในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการทำงานในตลาดแรงงาน ด้วยการพัฒนาทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพต่างๆ การศึกษาในระดับต่างๆ เช่น อาชีวศึกษาและการศึกษาต่อเนื่อง ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถและทักษะที่ตลาดงานต้องการ

5. เสริมสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพของสังคม

การจัดการศึกษามีบทบาทในการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคม การศึกษาช่วยให้สังคมมีพลเมืองที่มีความรู้และทักษะในการแก้ไขปัญหาสังคมและปัญหาทางเศรษฐกิจ

การจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทั้งในด้านบุคคลและสังคม โดยเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้พร้อมต่อการรับมือกับความท้าทายของโลกในยุคปัจจุบัน และการสร้างสังคมที่มีความหลากหลายและเข้มแข็ง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียน

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียนมีแนวคิดและทฤษฎีหลายประการที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการยอมรับและเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ต่อไปนี้คือแนวคิดและทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้อง (Sleeter, C. E., & Grant, C. A., 2009)

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

แนวคิดหลัก: ทฤษฎีนี้ของ Albert Bandura เน้นการเรียนรู้จากการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น การเรียนรู้ทางสังคมเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสังเกตเห็นการกระทำและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้อื่น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านการเห็นพฤติกรรมของคน

ในสังคม การศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมสามารถเสริมสร้างทักษะการสังเกต และการเรียนรู้จากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ ช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจและยอมรับ ความหลากหลายของเพื่อนร่วมชุมชนได้ดีขึ้น

2. ทฤษฎีหลายสติปัญญา (Multiple Intelligences Theory)

แนวคิดหลัก: ทฤษฎีนี้พัฒนาโดย Howard Gardner ซึ่งระบุว่าความสามารถในการ เรียนรู้และแสดงออกมีหลายรูปแบบ เช่น สติปัญญาด้านภาษา ด้านตรรกะ คณิตศาสตร์ ด้านสังคม ด้านดนตรี ด้านร่างกาย เป็นต้น แนวคิดนี้สนับสนุนให้การเรียนรู้ในโรงเรียนยอมรับ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพราะการเรียนรู้และการแสดงออกอาจมีรูปแบบที่ต่างกัน ตามวัฒนธรรมที่นักเรียนมาจาก การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถในหลากหลาย ด้านจะทำให้พวกเขารู้สึกมีคุณค่าและได้รับการยอมรับในสิ่งที่แตกต่าง

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านการสร้างความรู้ (Constructivist Learning Theory)

แนวคิดหลัก: ทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นจากประสบการณ์และการ มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ Jean Piaget และ Lev Vygotsky คือสองนักจิตวิทยา ที่สนับสนุนแนวคิดนี้ การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ที่มาจากวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน การสร้างความรู้ร่วมกันจากประสบการณ์เหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในความ หลากหลายและเรียนรู้จากกันและกัน

4. ทฤษฎีการศึกษาวัฒนธรรม (Cultural Education Theory)

แนวคิดหลัก: ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นการนำเสนอและสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรม ที่หลากหลายภายในระบบการศึกษา โดยเฉพาะในการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม James A. Banks นักการศึกษาชื่อดังได้นำเสนอโมเดลการศึกษา แบบหลากหลายวัฒนธรรม ซึ่งเน้นการรวมเอาประสบการณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เข้ามา ในหลักสูตร เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจและเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

5. ทฤษฎีการยอมรับความหลากหลาย (Multicultural Education Theory)

แนวคิดหลัก: ทฤษฎีนี้เน้นการยอมรับและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในสภาพแวดล้อมการศึกษา Gloria Ladson-Billings และ Catherine E. Walsh พัฒนา

แนวคิดนี้โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาและลดการเลือกปฏิบัติในห้องเรียน ทฤษฎีนี้ส่งเสริมให้โรงเรียนใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนที่มาจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการยอมรับในความแตกต่างและการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม

6. ทฤษฎีการยอมรับทางสังคม (Social Acceptance Theory)

แนวคิดหลัก: ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับการยอมรับในความแตกต่างทางสังคมและการยอมรับของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน การยอมรับทางสังคมมีความสำคัญในชุมชนโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างนักเรียนที่มาจากภูมิหลังที่แตกต่าง การส่งเสริมการยอมรับในความแตกต่างสามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และทำให้ทุกคนในชุมชนรู้สึกว่าได้ได้รับความเคารพและมีคุณค่า

7. ทฤษฎีการศึกษาแบบคำนึงถึงความหลากหลาย (Inclusive Education Theory)

แนวคิดหลัก: ทฤษฎีนี้เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยอมรับและรองรับความหลากหลายทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรม ความสามารถ หรือความต้องการพิเศษ การศึกษาแบบคำนึงถึงความหลากหลายในชุมชนโรงเรียนทำให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาเต็มที่โดยไม่ถูกกลั่นแกล้งหรือเลือกปฏิบัติ (สมหมาย ปัญญา, 2563)

แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียนแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของนักเรียนจากชาติพันธุ์ ศาสนา และวัฒนธรรมที่แตกต่าง การนำแนวคิดเหล่านี้มาใช้ในโรงเรียนช่วยสร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างความเคารพในความแตกต่าง เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกันและเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมในสังคมที่หลากหลายได้อย่างมีความสุขและสงบสุข

บทบาทของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียน

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการเข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางชาติพันธุ์

ภาษา ศาสนา และประเพณี การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างการยอมรับและความเข้าใจในความแตกต่าง แต่ยังมีบทบาทในหลายๆ ด้าน ดังนี้ (Gay, G., 2010)

1. ส่งเสริมการยอมรับและเคารพในความแตกต่าง

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในโรงเรียนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะยอมรับและเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการสนทนากับเพื่อนที่มาจากพื้นฐานที่ต่างกันจะช่วยเสริมสร้างทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย

2. พัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกที่มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น การเรียนรู้วิธีการสื่อสารและการทำงานร่วมกับคนที่มีภูมิหลังต่างกันอย่างช่วยให้ผู้เรียนเตรียมตัวในการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลาย

3. สร้างความเข้าใจในด้านความเสมอภาคและการเคารพสิทธิของผู้อื่น

การศึกษาในโรงเรียนที่เน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความเสมอภาค ความยุติธรรม และการเคารพสิทธิของผู้อื่น นักเรียนจะเรียนรู้การทำความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างในเชิงบวก ส่งผลให้เกิดความสมานฉันท์และลดความขัดแย้งระหว่างกัน

4. ส่งเสริมการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและมีความสมานฉันท์

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยเสริมสร้างสังคมที่ยั่งยืนและมีความสมานฉันท์ โดยการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมที่มีความหลากหลาย การส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ทำให้เกิดการสร้างความเข้าใจและการยอมรับซึ่งกันและกัน

5. เตรียมความพร้อมสู่โลกการทำงาน

ในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรม การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย

เมื่อสำเร็จการศึกษา นักเรียนจะสามารถทำงานร่วมกับคนจากหลายวัฒนธรรมได้ดี และสามารถปรับตัวในสถานการณ์ที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การพัฒนาทักษะด้านความคิดและการวิเคราะห์

การเรียนรู้ในชุมชนโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ การเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายช่วยเปิดมุมมองใหม่ๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นมุมมองที่แตกต่าง และสร้างทักษะในการแก้ไขปัญหาจากหลายมุมมอง

7. เสริมสร้างคุณค่าความเป็นพลเมืองโลก

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน แต่ยังเสริมสร้างคุณค่าความเป็นพลเมืองโลกที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และเข้าใจในความหลากหลายของผู้คนในสังคมโลก การจัดการศึกษาเช่นนี้จะทำให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในสังคมที่เต็มไปด้วยความแตกต่าง (Banks, J. A., 2006).

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะทางสังคม และคุณธรรม การเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการยอมรับซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตในสังคมที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียนมีวัตถุประสงค์หลักในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยอมรับและเคารพความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา และประเพณี เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะในการเข้าใจและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่หลากหลาย การจัดการศึกษาดังกล่าวมีความสำคัญในหลายด้าน ดังนี้

1. ส่งเสริมการยอมรับและเคารพความแตกต่าง การจัดการศึกษาในโรงเรียนที่หลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะยอมรับและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายอย่างสันติ

2. พัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม นักเรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับเพื่อนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญ ในโลกที่มีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น

3. สร้างความเข้าใจในความเสมอภาค การศึกษาในโรงเรียนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเสมอภาคและการเคารพสิทธิของผู้อื่น ลดการเลือกปฏิบัติและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชนโรงเรียน

4. เตรียมความพร้อมสู่โลกการทำงาน การเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายช่วยให้นักเรียนเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานในโลกที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสังคม

5. สร้างสังคมที่ยั่งยืนและสมานฉันท์ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายช่วยเสริมสร้างสังคมที่สมานฉันท์และยั่งยืน โดยการส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับในความแตกต่างระหว่างกัน

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนโรงเรียนไม่เพียงแต่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีความหลากหลายได้อย่างมีความสุข แต่ยังช่วยเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการดำเนินชีวิตและการทำงานในโลกที่เต็มไปด้วยความแตกต่างทางวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- วิไลลักษณ์ ปรีชา. (2564). การศึกษาในสังคมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม: แนวทางและวิธีการ. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 22(1), 78-92.
- ศุภวรรณ ทิพย์มณี. (2561). การจัดการศึกษาในชุมชนที่หลากหลายทางวัฒนธรรม. *วารสารการศึกษาสำหรับครู*, 35(2), 45-56.
- สมหมาย ปัญญา. (2563). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม. *วารสารการศึกษานานาชาติ*, 29(3), 67-74.
- Banks, J. A. (2006). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching*. Pearson Education.

Gay, G. (2010). *Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice* .
(2nd ed.). Teachers College Press.

Sleeter, C. E., & Grant, C. A. (2009). *Making choices for multicultural education:
Five approaches to race, class, and gender*. Wiley.

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ: แนวทางและกรอบแนวคิด*

COMPETENCY-BASED LEARNING ASSESSMENT: APPROACHES AND CONCEPTUAL FRAMEWORK

ธนุ วงษ์จินดา¹, สาธกา ตาลชัย² และ สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี³

Thanu Wongchinda¹, Sathaka Tanchai² and Suwattanapong Romsri³

¹เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

¹Secretary-General of the Basic Education Commission, Thailand

²ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

² Roi Et Provincial Education Office, Thailand

³สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตราด

³Trat Provincial Education Office, Thailand

Corresponding Author's Email: tanu_wongjinda@hotmail.com

วันที่รับบทความ : 11 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 6 สิงหาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 19 สิงหาคม 2567

Received 6 July 2024; Revised 6 August 2024; Accepted 19 August 2024

บทคัดย่อ

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ (Competency-based Assessment) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติจริงของผู้เรียนในสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่จำกัดเพียงแค่การทดสอบความรู้เชิงทฤษฎี การประเมินผลเชิงสมรรถนะจึงมีความสำคัญในการพัฒนาทักษะและความสามารถที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันหรือการทำงาน โดยใช้แนวทางที่หลากหลายและกรอบความคิดที่ช่วยให้การประเมินมีความเป็นระบบและมีมาตรฐาน

การประเมินผลเชิงสมรรถนะสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น การประเมินผลการทำงานจริง (Performance-based Assessment) การใช้กรณีศึกษา (Case-based

Citation:

* ธนุ วงษ์จินดา, สาธกา ตาลชัย และ สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี. (2567). การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ: แนวทางและกรอบแนวคิด. วารสารกวีานพะเยา, 1(4), 53-63.

Thanu Wongchinda, Sathaka Tanchai and Suwattanapong Romsri. (2024). Competency-Based Learning Assessment: Approaches and Conceptual Framework. Journal of Kwan Phayao, 1(4), 53-63.;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

Assessment) หรือการใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation-based Assessment) ที่เหมาะสมกับลักษณะของทักษะที่ต้องการประเมิน โดยจะมีการตั้งเกณฑ์และตัวชี้วัดที่ชัดเจนสำหรับการประเมินทักษะเฉพาะด้านที่ต้องการ

กรอบความคิดในการประเมินผลเชิงสมรรถนะประกอบด้วย การกำหนดสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา การเลือกเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมกับสมรรถะนั้นๆ และการใช้ข้อมูลการประเมินในการปรับปรุงพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน การประเมินผลในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสดงความสามารถที่แท้จริงในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมได้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษานี้พบว่า แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะสามารถปรับใช้ได้ ในหลากหลายบริบท ทั้งในระดับการศึกษาภาคบังคับและอุดมศึกษา รวมถึงการฝึกอบรมในภาคอุตสาหกรรม โดยมีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้ และสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ, การประเมินผลการทำงานจริง, ทักษะการปฏิบัติ, สมรรถนะ, การประเมินผลเชิงสมรรถนะ

Abstract

Competency-based assessment is a process that focuses on evaluating students' practical abilities in various situations, rather than just testing theoretical knowledge. Competency-based assessment is therefore crucial for developing skills and abilities that can be applied in daily life or work. It uses various approaches and frameworks that ensure systematic and standardized evaluation.

Competency-based assessment can be divided into several types, such as performance-based assessment, case-based assessment, or simulation-based assessment, which are suitable for evaluating specific skills. Clear criteria and indicators are established to assess the specific competencies required.

The framework for competency-based assessment includes defining the competencies to be developed, selecting appropriate tools and methods for

assessing those competencies, and using assessment data to improve and adapt learning programs to suit the learners. This type of assessment helps learners demonstrate their true abilities in performing tasks efficiently, responding better to the demands of the labor market and society.

This study found that competency-based assessment can be applied in various contexts, including compulsory education, higher education, and industrial training. It offers flexibility and can effectively enhance learners' learning outcomes in a tangible way.

Keywords: Competency-based learning assessment, Performance assessment, Practical skills, Competency, Competency-based assessment

บทนำ

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ (Competency-based Assessment) เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการพัฒนาความสามารถและทักษะของผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือการดำเนินชีวิตในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลเชิงสมรรถนะนั้นไม่เพียงแต่เน้นการทดสอบความรู้ในเชิงทฤษฎี แต่ยังมุ่งเน้นการประเมินความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงทักษะที่จำเป็นในการทำงานในสาขาต่างๆ อย่างแท้จริง (พรณี สวัสดิ์อารี, 2560)

แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะมักใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินผลการทำงานจริง (Performance-based Assessment) การใช้กรณีศึกษา (Case-based Assessment) หรือการจำลองสถานการณ์ (Simulation-based Assessment) ซึ่งวิธีเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงความสามารถที่จำเป็นในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับการทำงานจริง (Spady, W. G., 1994)

กรอบความคิดในการประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์ที่ต้องการพัฒนา การเลือกเครื่องมือการประเมินที่เหมาะสม และการใช้ข้อมูลการประเมินในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและความสามารถตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม การประเมินผลในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะยังสามารถนำไปปรับใช้ในหลายบริบท ทั้งในระบบการศึกษาภาคบังคับ การศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมถึงการฝึกอบรมในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีทิศทางและสามารถพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

บทบาทของการประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ (Competency-based Assessment) มีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทักษะและความสามารถของผู้เรียนในการทำงานหรือการใช้ชีวิตจริง การประเมินไม่เพียงแต่ตรวจสอบความรู้ในเชิงทฤษฎี แต่จะพิจารณาผลลัพธ์จากการนำทักษะและสมรรถนะที่เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ที่เป็นจริง บทบาทหลักของการประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะสามารถสรุปได้ดังนี้ (Hughes, C., & Tuck, B., 2013)

1. การยืนยันความสามารถที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

การประเมินผลช่วยยืนยันว่าผู้เรียนสามารถใช้ทักษะและสมรรถนะที่เรียนรู้ในสถานการณ์จริงได้ ซึ่งแตกต่างจากการประเมินแบบดั้งเดิมที่มักจะเน้นที่การทดสอบความรู้ทฤษฎี การประเมินผลในระบบการเรียนรู้เชิงสมรรถนะจะเน้นที่การทดสอบผลลัพธ์จากการปฏิบัติงานจริง เช่น การทำงานในสถานการณ์ที่จำลองขึ้น หรือการประเมินจากผลงานจริงของผู้เรียน (portfolio)

2. การพัฒนาและการปรับปรุงทักษะอย่างต่อเนื่อง

การประเมินผลสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการระบุจุดที่ผู้เรียนยังต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม ซึ่งช่วยให้สามารถปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ได้ตามความจำเป็น การประเมินในลักษณะนี้สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) โดยช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความสามารถของตนเองและสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

3. การให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่า

การประเมินผลในเชิงสมรรถนะไม่เพียงแต่บอกผลลัพธ์ที่ได้ (ผ่านการได้คะแนนหรือระดับการประเมิน) แต่ยังช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง

เช่น การใช้ให้เห็นจุดแข็งและจุดที่ต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาทักษะได้ตรงตามที่ต้องการ

4. การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เป็นรายบุคคล

การประเมินผลในระบบการเรียนรู้เชิงสมรรถนะมักจะมีความยืดหยุ่นสูงและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ในจังหวะที่เหมาะสมกับตนเอง และพัฒนาทักษะตามความสามารถและความต้องการเฉพาะบุคคล

5. การสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจให้กับผู้เรียน

เมื่อผู้เรียนได้รับการประเมินและเห็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้เชิงสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง จะทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนาตนเองและการเผชิญกับสถานการณ์จริงในชีวิต

6. การสนับสนุนการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้กับการทำงาน

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษากับการทำงานจริง โดยการประเมินสามารถสะท้อนถึงทักษะที่จำเป็นในสถานการณ์การทำงานหรือในตลาดแรงงาน ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจว่าตนเองพร้อมแค่ไหนในการทำงานในสาขาหรืออาชีพที่เกี่ยวข้อง

7. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

การประเมินผลในเชิงสมรรถนะสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น เพราะผู้เรียนสามารถเห็นภาพรวมของการพัฒนาทักษะของตนเองและรู้สึว่าการประเมินมีความหมายและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองได้จริง

8. การประเมินผลที่ไม่ยึดติดกับรูปแบบการทดสอบแบบเดิม

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะมักจะไม่ยึดติดกับการทดสอบแบบเลือกตอบหรือการสอบแบบดั้งเดิม แต่จะการใช้การประเมินที่หลากหลาย เช่น การทดสอบที่เน้นการประยุกต์ใช้ทักษะจริง การประเมินจากผลงาน (portfolio), การจำลองสถานการณ์การทำงานจริง หรือการประเมินจากการทำโปรเจกต์ ซึ่งช่วยให้การประเมินมีความหลากหลายและเหมาะสมกับทักษะที่ผู้เรียนต้องการพัฒนา

บทบาทของการประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะคือการยืนยันความสามารถในการใช้ทักษะในสถานการณ์จริง การพัฒนาและปรับปรุงทักษะอย่างต่อเนื่อง การให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่า และการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เป็นรายบุคคล โดยมีความสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการเผชิญกับความท้าทายในชีวิตจริงและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนรู้ความสามารถของตนเอง แต่ยังช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นในทักษะที่ได้เรียนรู้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแนวทางและกรอบแนวคิด

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ (Competency-Based Learning) มีความสำคัญในการสร้างกรอบแนวคิดที่ช่วยให้การพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางและกรอบแนวคิดเหล่านี้ถูกออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและนำทักษะที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันหรือการทำงาน ทฤษฎีและแนวคิดที่สำคัญ ได้แก่ (O'Neill, G., & McMahon, T., 2005)

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy)

ทฤษฎีนี้เสนอการจัดลำดับของกระบวนการเรียนรู้ตามระดับความซับซ้อนจากพื้นฐานจนถึงระดับสูง ได้แก่

- การจำ (Remember) การระลึกถึงข้อมูลที่เรียนรู้
- การเข้าใจ (Understand) การตีความหรืออธิบายข้อมูล
- การประยุกต์ใช้ (Apply) การใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่
- การวิเคราะห์ (Analyze) การแยกแยะและเชื่อมโยงข้อมูล
- การประเมิน (Evaluate) การตัดสินใจหรือประเมินผลลัพธ์
- การสร้าง (Create) การประดิษฐ์หรือสร้างสิ่งใหม่จากข้อมูลที่มี ทฤษฎีนี้ช่วยในการ

ออกแบบการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาทักษะตั้งแต่พื้นฐานจนถึงการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning Theory)

ทฤษฎีของ David Kolb เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสัมผัสประสบการณ์จริงและการสะท้อนผลการกระทำ การเรียนรู้เชิงสมรรถนะมักจะใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ

จริง โดยผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์ผ่านการลงมือทำและการสะท้อนผลเพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น ทฤษฎีนี้แบ่งการเรียนรู้เป็น 4 ขั้นตอน

- Concrete Experience (ประสบการณ์จริง)
- Reflective Observation (การสะท้อนผล)
- Abstract Conceptualization (การคิดเชิงนามธรรม)
- Active Experimentation (การทดลองและนำไปใช้จริง)

3. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism)

Jean Piaget และ Lev Vygotsky ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความเข้าใจใหม่ผ่านประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจใหม่ ๆ จากการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมหรือจากการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ท้าทาย ทฤษฎีนี้มีความสำคัญในกรอบการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ เพราะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะใหม่ ๆ ไปใช้ในบริบทต่าง ๆ ได้

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

Albert Bandura กล่าวถึงการเรียนรู้ที่เกิดจากการสังเกตและการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น การเรียนรู้เชิงสมรรถนะในกรอบนี้จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถดูตัวอย่างการปฏิบัติที่ดีจากผู้อื่น หรือเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในสภาพแวดล้อมทางสังคม การเรียนรู้เชิงสมรรถนะจึงไม่ได้จำกัดแค่การศึกษาผ่านประสบการณ์ของตนเอง แต่ยังรวมถึงการเรียนรู้จากการสังเกตและการมีส่วนร่วมในสถานการณ์ทางสังคม

5. ทฤษฎีการเรียนรู้จากการแก้ปัญหา (Problem-Based Learning - PBL)

Problem-Based Learning (PBL) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องใช้ทักษะในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริง โดยมักจะทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์จากการทำงานร่วมกัน แนวทางนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะในการคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานเป็นทีม และการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ

6. ทฤษฎีการประเมินผลการเรียนรู้แบบสมรรถนะ (Competency-Based Assessment)

ทฤษฎีนี้เน้นการประเมินผลจากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ การประเมินนี้มักจะใช้วิธีการประเมินที่มุ่งเน้นผลลัพธ์และความสามารถในการใช้ทักษะในสถานการณ์จริง เช่น การทดสอบจากการปฏิบัติ (practical assessment), การประเมินจากผลงาน (portfolio), การใช้กรณีศึกษา หรือการประเมินจากการทำโปรเจกต์ ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รับการประเมินความสามารถที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

7. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น (Flexible Learning Theory)

แนวคิดนี้มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความต้องการและลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน การเรียนรู้แบบยืดหยุ่นช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสะดวกและในจังหวะที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งเป็นการสนับสนุนการพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันหรือการทำงาน

8. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการมีส่วนร่วม (Engagement Theory)

ทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้เชิงสมรรถนะสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการลงมือทำจริงและการเรียนรู้จากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่ต้องการพัฒนา (วรุฒิ แสงชัย, 2563)

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เชิงสมรรถนะประกอบด้วยหลักการที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ เช่น การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง, การสร้างความเข้าใจผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม, การประเมินผลจากผลงานจริง, และ การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา ทั้งนี้ยังมีแนวคิดที่เน้นการประเมินผลความสามารถที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง ซึ่งทั้งหมดนี้มีบทบาทสำคัญในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถสร้างทักษะที่ใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวันและการทำงาน

บทบาทของการประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ: แนวทางและกรอบแนวคิด

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ (Competency-Based Assessment) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการประเมินความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนในการปฏิบัติงานหรือการ

แสดงทักษะที่จำเป็นในบริบทของโลกจริง แทนที่จะเน้นการวัดจากเพียงแค่การทดสอบความรู้ในเชิงทฤษฎี เช่น การสอบปากเปล่าหรือการเขียนบทความ จุดประสงค์หลักของการประเมินผลประเภทรูปนี้คือการวัดว่าผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสถานการณ์จริงได้ดีเพียงใด (จันทร์เพ็ญ พินสุวรรณ, 2562).

บทบาทของการประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ

1. การพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญ การประเมินเชิงสมรรถนะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาและเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและชีวิตประจำวัน เช่น การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

2. การประเมินผลการเรียนรู้อย่างครอบคลุม การประเมินเชิงสมรรถนะไม่เพียงแต่การวัดความรู้ทางทฤษฎี แต่ยังเน้นการทดสอบการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสถานการณ์จริง เช่น การทำงานในโครงการต่าง ๆ หรือการจำลองสถานการณ์ในห้องเรียน

3. การยอมรับความหลากหลายของผู้เรียน การประเมินเชิงสมรรถนะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงทักษะและความสามารถที่หลากหลายตามแนวทางที่เหมาะสมกับตัวเอง เช่น การใช้เทคโนโลยี การทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือการปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

4. การสนับสนุนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน การประเมินเชิงสมรรถนะมักมีการประเมินผลที่ต่อเนื่องและปรับปรุงได้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยการประเมินจะพิจารณาถึงการเติบโตและการพัฒนาในระยะยาว

แนวทางและกรอบแนวคิดในการประเมินผล

1. การตั้งเป้าหมายและมาตรฐานที่ชัดเจน การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะควรเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน รวมถึงการตั้งมาตรฐานสมรรถนะที่คาดหวังจากผู้เรียน เช่น ทักษะที่ต้องการพัฒนา การทำงานเป็นทีม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

2. การใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เครื่องมือในการประเมินผลอาจรวมถึงการทดสอบแบบพฤติกรรม (Behavioral Assessments), การประเมินผลงาน (Portfolio), การสัมภาษณ์ หรือการประเมินผ่านการสังเกต (Observation) ซึ่งจะต้องเลือกเครื่องมือที่สามารถวัดทักษะที่ต้องการได้อย่างแม่นยำ

3. การประเมินผลที่หลากหลาย ควรมีการใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้ครอบคลุมทักษะและสมรรถนะที่ต้องการประเมิน เช่น การประเมินจากผลงานจริง, การทำงานกลุ่ม, การทดสอบสถานการณ์จำลอง และการประเมินจากการตอบคำถามหรือการอภิปราย

4. การย้อนกลับผลการประเมิน การให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนและสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน หลังการประเมินจะช่วยให้พวกเขารู้จุดแข็งและจุดที่สามารถปรับปรุงได้ สิ่งนี้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

5. การประเมินในระยะยาว การประเมินผลในเชิงสมรรถนะไม่ควรจะเป็นแค่การประเมินครั้งเดียว แต่ควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและการพัฒนาของผู้เรียน

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ โดยมุ่งเน้นที่การประเมินความสามารถในการปฏิบัติงาน หรือการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสถานการณ์ต่าง ๆ การเลือกใช้แนวทางและกรอบแนวคิดที่เหมาะสมในการประเมินจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

สรุป

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ (Competency-Based Assessment) คือ กระบวนการที่เน้นการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสถานการณ์จริง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการทำงานและชีวิตประจำวัน เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

แนวทางและกรอบแนวคิดในการประเมิน ประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมายและมาตรฐาน ควรกำหนดทักษะและสมรรถนะที่ต้องการประเมินให้ชัดเจน

2. การเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม ใช้เครื่องมือหลากหลาย เช่น การสังเกต, การประเมินผลงาน, หรือการทดสอบสถานการณ์

3. การประเมินที่หลากหลาย ควรมีการใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายเพื่อครอบคลุมทักษะที่ต้องการประเมิน

4. การให้ข้อเสนอแนะ: ผลการประเมินควรได้รับการย้อนกลับเพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง

5. การประเมินต่อเนื่อง การติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะได้อย่างยั่งยืน

สรุปคือ การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง โดยการเลือกแนวทางและกรอบแนวคิดที่เหมาะสมจะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน.

เอกสารอ้างอิง

จันทร์เพ็ญ พินสุวรรณ. (2562). แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะในชั้นเรียน.

พรรณี สวัสดิ์อารี. (2560). การประเมินผลการเรียนรู้เชิงสมรรถนะในระบบการศึกษายุคใหม่.

วารสารการศึกษาสำหรับครู, 31(2), 52-64.

วรุฒิ แสงชัย. (2563). การใช้สมรรถนะในการออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้. วารสาร

วารสารการศึกษานานาชาติ, 19(3), 102-114.

วิจัยและพัฒนา, 28(1), 113-124.

Hughes, C., & Tuck, B. (2013). Competency-based education and assessment: A framework for aligning teaching and assessment. *Journal of Educational Assessment*, 5(3), 56-68.

O'Neill, G., & McMahon, T. (2005). Student-centered learning: What does it mean for students and lecturers. *Teaching and Learning in Higher Education*, 1, 1-10.

Spady, W. G. (1994). Choosing outcomes of significance: The basis for a new paradigm of assessment. *Competency-Based Education and Assessment*, 56(1), 7-15.

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน*

PROMOTING CREATIVITY THROUGH PROJECT-BASED LEARNING ACTIVITIES

พระมหาฐิติวัตร ฐิติวตโน

Phramaha Thitiwat Thitiwattano

โรงเรียนเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์

Phra Thepbandit Wittayanusorn School, Thailand

Corresponding author E-mail: Thitiwattano@gmail.com

วันที่รับบทความ : 20 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 9 สิงหาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 15 สิงหาคม 2567

Received 20 July 2024; Revised 9 August 2024; Accepted 15 August 2024

บทคัดย่อ

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning: PBL) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำงานที่ท้าทายและเกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง โดยการใช้กระบวนการทำโครงงานเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ผ่านกิจกรรมที่ต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้ความรู้ในเชิงประยุกต์ เพื่อสร้างผลงานที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

การเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยมีความรับผิดชอบในการเลือกหัวข้อและวิธีการทำงานด้วยตนเอง ซึ่งกระบวนการนี้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และสามารถหาวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมได้ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันในกลุ่ม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้

Citation:

* พระมหาฐิติวัตร ฐิติวตโน. (2567). การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน. วารสารกวีานพะเยา, 1(4), 64-73.

Phramaha Thitiwat Thitiwattano. (2024). Promoting Creativity Through Project-Based Learning Activities. Journal of Kwan Phayao, 1(4), 64-73.;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

จากผู้อื่น ทั้งนี้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานยังส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้จากหลาย ๆ สาขาวิชาและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อชีวิตจริง

ดังนั้น การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเรียนรู้แบบโครงงานจึงเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน ไม่เพียงแต่ในด้านวิชาการ แต่ยังรวมถึงทักษะการคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่จำเป็นในโลกปัจจุบัน

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์, การเรียนรู้แบบโครงงาน, การคิดวิเคราะห์, การทำงานร่วมกัน, การแก้ปัญหา

Abstract

Promoting creativity through Project-Based Learning (PBL) is a learning method that focuses on involving students in challenging tasks related to real-life situations. By using project processes as a tool, PBL aims to develop and foster students' creative thinking skills through activities that require critical thinking, problem-solving, collaboration with others, and the application of knowledge to create practical outcomes.

Project-based learning allows students to learn from real-world experiences, giving them responsibility for selecting topics and methods of working independently. This process encourages students to think innovatively, be creative, and find appropriate solutions to problems. Additionally, it promotes teamwork, where students exchange ideas and learn from one another. Project-based learning also encourages students to connect knowledge across various disciplines and appreciate the value of learning that is meaningful to real life.

Therefore, promoting creativity through project-based learning is an effective approach to developing various skills in students, not only academic skills but also creative thinking and collaboration skills that are essential in today's world.

Keywords: Creativity, Project-Based Learning: PBL, Critical Thinking, Collaboration, Problem-Solving

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนกลายเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่สามารถมองข้ามได้ เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานของการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการและปัญหาของสังคม การเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนเพื่อให้สามารถปรับตัวและประสบความสำเร็จในอนาคต

การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning: PBL) เป็นหนึ่งในวิธีการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่ทำทนายและเกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง โดยผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติ การเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และการใช้ทักษะต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (Anderson, C. A., & Krathwohl, D. R., 2001)

บทนำนี้จะกล่าวถึงการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความคิดริเริ่มและทักษะที่จำเป็นในชีวิตจริง การเรียนรู้แบบโครงงานจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

บทบาทของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะต่างๆ ของบุคคล ซึ่งช่วยเสริมสร้างสังคมที่มีความสามารถในการคิดค้นและปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนี้ (Bell, S., 2010).

1. การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองปัญหาจากหลายมุมมองและหาวิธีการที่แตกต่างในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ซึ่งเป็น

ทักษะที่สำคัญในการเผชิญกับความท้าทายในชีวิตประจำวันและในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2. การกระตุ้นความคิดริเริ่มและนวัตกรรม การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาและนวัตกรรมในด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี การออกแบบ หรือแม้กระทั่งวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การพัฒนาความสามารถในการปรับตัว ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การมี ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและมีความยืดหยุ่นในการเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ และความท้าทายที่ไม่คาดคิด

4. การเสริมสร้างความมั่นใจและความเป็นผู้นำ การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและแสดงออกได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดความมั่นใจในการทำงานและการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและในการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ไปสู่ความสำเร็จ

5. การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มหรือทีมช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้การทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การฟังผู้อื่น และการร่วมมือในการพัฒนาไอเดียหรือแก้ไขปัญหา

6. การส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทำให้การเรียนรู้ไม่จำกัดแค่การจำข้อมูล แต่ยังเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการใช้ความคิดและความสามารถในการสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสามารถของบุคคลให้สามารถประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านวิชาการและทักษะชีวิตต่าง ๆ ที่จำเป็นในโลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning: PBL) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสร้างการเรียนรู้ที่แท้จริงและเกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง โดยที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างผลงาน โดยมีแนวคิดและทฤษฎีหลายประการที่สนับสนุนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ดังนี้ (อัญชลี ศรีทอง, 2561)

1. ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ David Kolb

ทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียน โดยมีการดำเนินการตามวงจรของการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมีประสบการณ์ (Concrete Experience), การสะท้อนผล (Reflective Observation), การสรุปผล (Abstract Conceptualization), และการทดสอบในสถานการณ์ใหม่ (Active Experimentation)

ในการเรียนรู้แบบโครงงาน, นักเรียนจะได้ทำงานในโครงการที่มีลักษณะการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการทดลองทำ ซึ่งช่วยให้พวกเขาสามารถเชื่อมโยงความรู้จากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติและการแก้ปัญหาจริง

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Albert Bandura

ทฤษฎีนี้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสังเกตและการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ของบุคคลในสังคม ซึ่งการทำงานร่วมกันในกลุ่มในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นตัวอย่างที่ดีของการเรียนรู้ทางสังคม

นักเรียนสามารถเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการได้รับแรงบันดาลใจจากเพื่อนร่วมทีม ซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันและการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

3. ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Constructivist Learning Theory) ของ Jean Piaget และ Lev Vygotsky

ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการทำกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา

Piaget เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการสร้างความเข้าใจใหม่ ๆ ผ่านการกระทำและประสบการณ์จริง ในขณะที่ Vygotsky เน้นการเรียนรู้ในบริบทของการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยการใช้การสนทนาและการช่วยเหลือจากผู้มีประสบการณ์มากกว่า

กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสามารถส่งเสริมแนวคิดนี้ได้ดี เพราะผู้เรียนต้องพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ ๆ ผ่านการทำงานร่วมกันในโครงการที่มีลักษณะท้าทาย

4. ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Theory)

ทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

การเรียนรู้แบบโครงงานเน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้แบบนี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน

5. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสืบค้น (Inquiry-Based Learning)

ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับการที่ผู้เรียนต้องตั้งคำถามและสืบค้นหาคำตอบจากการสำรวจ และการทดลอง ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์และการค้นหาคำตอบจากข้อมูลที่มีในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน, นักเรียนต้องเผชิญกับปัญหาที่ต้องการคำตอบหรือแนวทางแก้ไข จึงต้องใช้ทักษะการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในเชิงลึก (Thomas, J. W., 2000)

6. ทฤษฎีการพัฒนาทักษะ 21st Century Skills

ทฤษฎีนี้เน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในโลกปัจจุบัน เช่น ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking), ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills), ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaboration), และทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)

กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะเหล่านี้ผ่านการทำงานในโครงการที่มีความท้าทาย และการร่วมมือกับผู้อื่นในการหาทางออกหรือสร้างผลงาน

การเรียนรู้แบบโครงงาน (PBL) ได้รับการสนับสนุนจากทฤษฎีการเรียนรู้หลายประการ ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้ต่างเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์จริง การมีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา และการทำงานร่วมกันในกลุ่ม ทั้งยังส่งเสริมทักษะที่จำเป็น

ในศตวรรษที่ 21 เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการทำงานร่วมกัน ซึ่งทำให้ PBL เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน

บทบาทของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning: PBL) เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียนในหลายด้าน โดยมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ดังนี้ (นวพร ภาคะสม, 2563)

1. การส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา

- การเรียนรู้แบบโครงงานทำให้ผู้เรียนต้องเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ท้าทาย ซึ่งต้องใช้การคิดวิเคราะห์และการหาวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมผ่านการทดลองและการประยุกต์ใช้ความรู้จากหลายๆ ด้าน

- กระบวนการนี้ช่วยฝึกฝนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์

2. การกระตุ้นความคิดริเริ่มและนวัตกรรม

- การทำโครงงานมักจะเกี่ยวข้องกับการคิดค้นหรือสร้างสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดอย่างสร้างสรรค์และมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (ศิริรัตน์ จันทะสุข, 2562)

- โดยการนำเสนอผลงานที่ต้องใช้แนวคิดใหม่ ๆ หรือแนวทางการแก้ปัญหาที่ไม่เคยมีมาก่อน นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการคิดและการทดลองจนสามารถสร้างผลลัพธ์ที่มีความแตกต่างและตอบโจทย์

3. การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน

- การเรียนรู้แบบโครงงานมักเป็นการทำงานในรูปแบบกลุ่ม ซึ่งช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการรับฟังจากผู้อื่น

- ทักษะในการทำงานร่วมกันมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพราะการทำงานร่วมกันช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดริเริ่มจากมุมมองที่หลากหลาย และสร้างไอเดียใหม่ ๆ ผ่านการร่วมมือกัน

4. การพัฒนาทักษะการสื่อสารและการนำเสนอ

- การทำโครงการมักต้องมีการสื่อสารและนำเสนอผลงานต่อผู้ฟังหรือผู้สนใจ ซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

- การนำเสนอความคิดและผลงานที่สร้างสรรค์ในลักษณะที่ชัดเจนและน่าสนใจช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอความคิดใหม่ ๆ ได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

5. การสร้างความมั่นใจและการแสดงออก

- การทำโครงการทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดสร้างสรรค์และทักษะที่พวกเขามีอยู่ในบริบทที่เป็นรูปธรรม

- ผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาและสามารถเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง ทำให้เกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเองและสามารถแสดงออกทางความคิดได้อย่างเต็มที่

6. การเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง

- กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความรู้ที่เรียนรู้ในห้องเรียนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

- การเรียนรู้ในลักษณะนี้ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายและน่าสนใจยิ่งขึ้น

7. การพัฒนาทักษะ 21st Century Skills

- PBL ส่งเสริมทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เช่น ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity), การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking), การทำงานร่วมกัน (Collaboration), และการสื่อสาร (Communication)

- ทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่จำเป็นในการประสบความสำเร็จในโลกยุคใหม่ ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและท้าทาย

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ (PBL) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะหลากหลายด้านของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน การสื่อสาร หรือการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งช่วยเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับโลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning: PBL) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำงานที่ท้าทายและเกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง โดยผ่านกิจกรรมที่ต้องการการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการประยุกต์ใช้ความรู้ในทางปฏิบัติ เพื่อสร้างผลงานที่สามารถใช้ได้จริง

ในกระบวนการนี้ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และมีความรับผิดชอบในการเลือกหัวข้อและวิธีการทำงานด้วยตนเอง ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการทำงานร่วมกันในกลุ่ม ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานยังช่วยเชื่อมโยงความรู้จากหลายสาขาวิชา และช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อชีวิตจริง การเรียนรู้แบบโครงงานจึงไม่เพียงแต่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การคิดเชิงวิพากษ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสภาพการณ์จริง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในโลกปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- นวพร ภาคะสม. (2563). การใช้โครงงานเพื่อส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน. *วารสารการวิจัยและพัฒนา*, 28(4), 103-115.
- ศิริรัตน์ จันทะสุข. (2562). การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน. *วารสารการศึกษานานาชาติ*, 22(3), 67-80.
- อัญชลี ศรีทอง. (2561). การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเรียนรู้แบบโครงงานในชั้นเรียน. *วารสารการศึกษาสำหรับครู*, 38(2), 45-57.
- Anderson, C. A., & Krathwohl, D. R. (2001). A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives. Longman.

- Bell, S. (2010). Project-based learning for the 21st century: Skills for the future. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 83(2), 39-43.
- Thomas, J. W. (2000). *A review of research on project-based learning*. The Autodesk Foundation.

วารสารกวีานพะเยา

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารกวีานพะเยา

วารสารกวีานพะเยา เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ บทวิจารณ์หนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ (ราย 2 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน, ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน, ฉบับที่ 4 เดือน กรกฎาคม - สิงหาคม, ฉบับที่ 5 เดือน กันยายน - ตุลาคม และ ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3) บทความปริทัศน์ (Review Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นจากการทบทวนเอกสารวิชาการ ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ โดยมีการทบทวนวรรณกรรมค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ และนำมาประมวลเรียบเรียงในรูปบทความ

4) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นการค้นหาข้อดีและข้อไม่ดีของเรื่องที่จะวิจารณ์ชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขให้ดีขึ้น เป็นการวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่านำกระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 250-300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข ค่าย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 6) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 7) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 8) สมมติฐาน (ถ้ามี)
- 9) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 10) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 11) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 12) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 13) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 14) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

15) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract)
- 6) บทนำ (Introduction)
- 7) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 8) สรุป (Conclusion)
- 9) เอกสารอ้างอิง (Reference)

บทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) ข้อมูลส่วนประกอบของหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้
 - 5.1 ภาพปกหนังสือ
 - 5.2 แปลจากหนังสือ:
 - 5.3 ผู้เขียน:
 - 5.4 ผู้แปล:
 - 5.5 สำนักพิมพ์:
 - 5.6 ปีที่พิมพ์:
 - 5.7 จำนวนหน้า:

- 6) บทนำ (Introduction)
- 7) เนื้อเรื่อง (Content)
- 8) บทวิจารณ์
- 9) สรุป (Conclusion)
- 10) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคอนสู่อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร

วิทยุณนี้จักเป็นอัติตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิทยุณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาร” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คัมรักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่ย่อ).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑวงศ์. (2556) ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์*, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทธาจพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ประชาชนธุรกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา. / ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. //(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). //ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์. //(ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อดิเทพ, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). // ชื่อเรื่อง. //เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริ่งจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่อง(ถ้ามี). //ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- เกษงา ผาทอง. (2564). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมณูญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตวรรษ วิสุทโธ และเดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่ำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานการก้น้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการ
คัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15
มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์
2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phetthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Elizabet, B. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World
Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices
and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์
ของวารสารกวีานพะเยา ได้ที่ <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp> เมื่อส่งเข้าระบบ
สำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : journal.kwanphayao@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารกวีานพะเยา

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์
เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล
.PDF.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง)
กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป
ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผล
การประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณา
บทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารกวีานพะเยา หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารถึงฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารกวีานพะเยา

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author’s Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16.pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt)

1..... (16.pt).....

2..... (16.pt).....

3..... (16.pt).....

การทบทวนวรรณกรรม (18 pt)

1..... (16.pt).....

2..... (16.pt).....

สรุป..... (16.pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16.pt).....ระบุรูปแบบของการวิจัย.....ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง.....การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....การเก็บรวบรวมข้อมูล.....การวิเคราะห์ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

(16.pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่
สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt).....ระบุนองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สักระยะที่ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้.....รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16.pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

(14 pt)

แปลจากหนังสือ:

ผู้เขียน:

ผู้แปล:

สำนักพิมพ์:

ปีที่พิมพ์:

จำนวนหน้า:

บทนำ (18 pt)

(16 pt) บริบท ความเป้นมา ของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อเรื่อง (18 pt)

...(16.pt) องค์ประกอบของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา บท หมวดหมู่ ลักษณะ ชนิด ประเภท วัตถุประสงค์ สาระ ประเด็น แง่คิด มุมมอง ฯลฯ

บทวิจารณ์ (18 pt)

...(16.pt) นำเสนอหลักการ แนวคิด ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยรณ ที่ สะท้อนมุมมองเหตุผลความคาดหวัง ผลกระทบ สาระสำคัญ ตามหลักทฤษฎีเชิงวิชาการ พร้อมเสนอแนะแนวทางเพื่อการแก้ไข การส่งเสริมและพัฒนาต่อยอด (อาจอิงถามี)

จุดเด่น

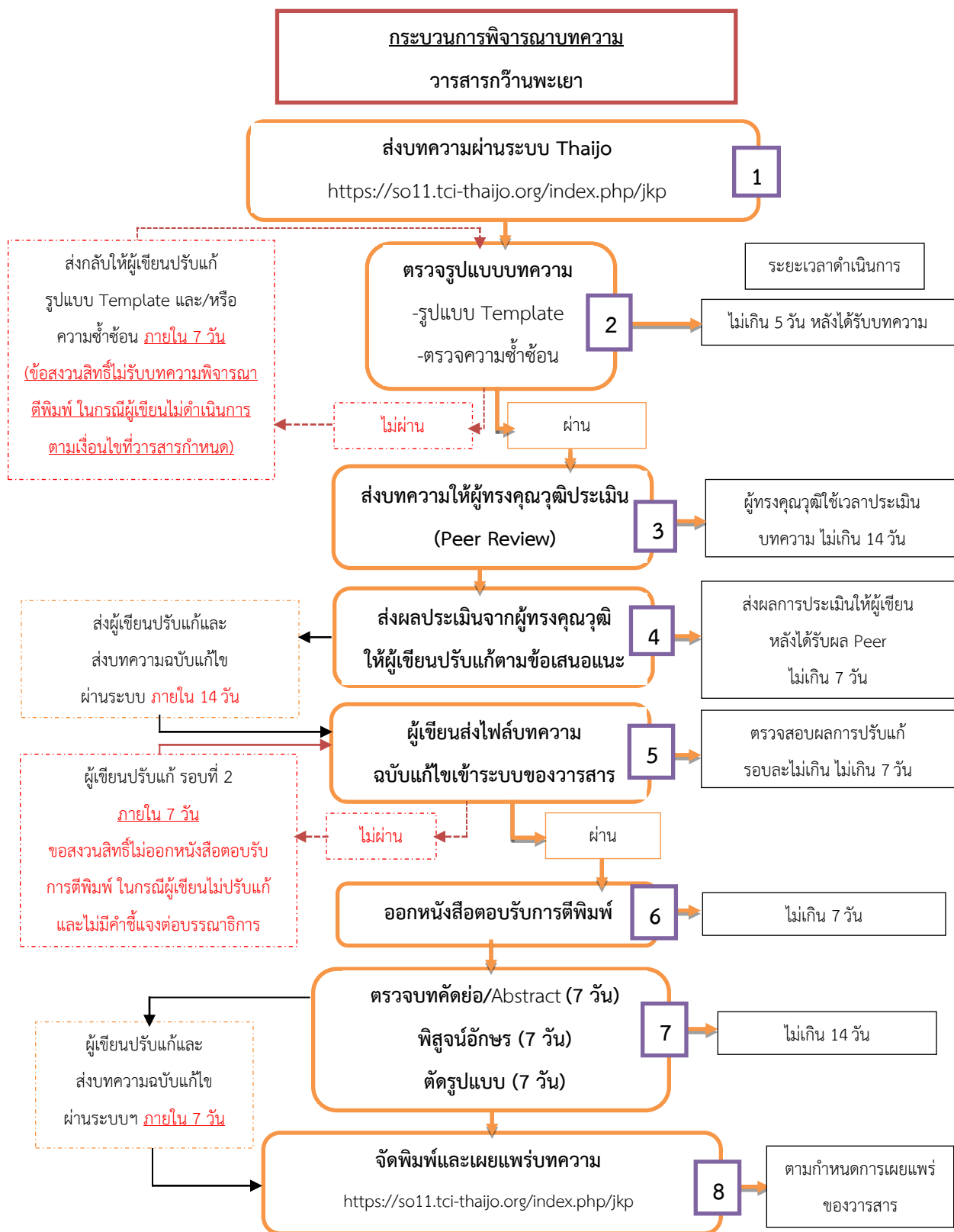
จุดด้อย

สรุป (18 pt)

(16.pt) สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการศึกษาที่นำเสนอ สะท้อนคุณค่า การนำไป ใช้ประโยชน์ เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นขอมাত্রา ไม่เอียง ไม่หนา ไม่แทรกภาพโมเดล สะท้อนคุณค่าทางวิชาการ

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16.pt)

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้พิมพ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลา
ประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้พิมพ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)